DR. MARCZINGÓS ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Marczingós László
ügyvéd

Alkotmánybíróság
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.
1535 Budapest, Pf. 773.

részére

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[redacted] felperes meghatalmazott jogi képviselője, az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő a [redacted] alperessel szemben indított perben a PKKB által meghozott, 16.P.86.993/2016/7., illetve a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság által meghozott 73.Pf.637.264/2016/4. sorszámú ítéletek kapcsán.

Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27.§. a-b) pontja alapján terjesztem elő, ugyanis a rendes jogorvoslati új kimerített, illetve a rendkívüli jogorvoslati utat törvény zárja ki a perben érvényesített követelés 3 millió forinton aluli értéke miatt. Egyben kérem az Abtv. 28.§-nak alkalmazását a Pp. 271.§ (2) bekezdésének vizsgálatával, ugyanis a jogalkotó nem tehet különbséget összeghatár szempontjából olyan alapvető jogkérdések rendkívüli jogorvoslattal való eldöntése kapcsán, mint egy szerződés semmissége, ugyanis az ebből fakadó érvénytelenség jogkövetkezményének orvoslása pont abban egységes, hogy szolgáltatás nem maradhat ellentételezés nélkül, így adott esetben a hatályossá nyilvánítás igénye a jogérvényesítés azon lehetősége, mely szintén a panaszban hivatkozott alapjogi rendelkezésekből fakad.

A perben hozott elsőfokú és másodfokú eljárás során a felperes olyan alapjogait vonták el a bíróságok, melyeket nemzetközi szerződés, az Alaptörvény és a Pp. biztosít.

~ ~ ~

Az eljárás fizetési meghagyásos eljárásként indult, melyben maga a kérelem egy klasszikus marasztalásra irányuló kereseti kérelem volt, melyben a felperes azon jogát

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
Ügyszám: IV/1322-0/2017
Érkezett: 2017 JÚN 21.
Példány: 2
Kezelőiroda:
Melléklet: 6 db

érvényesítse, hogy az érvénytelenség (semmisség) jogi tényét állítva kérje az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását, hatályossá nyilvánítással.

A fizetési meghagyásos eljárás a kötelezett ellentmondása alapján alakult perré, melyben a felperes előkészítő iratában részletezte és indokolta kerteseti kérelmét. Az alperes az így megfogalmazott kereseti kérelemmel szemben fejthette ki részletes ellenkérelmét.

A felperes kereseti kérelmében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek orvoslását kérte, és érvelt az eredeti állapot helyreállítása, a hatályossá, illetve az érvényesség nyilvánítás mellett is. Kereseti kérelme alátámasztásában megjelölte azon jogi tartalmat, mellyel kitöltöttnek állította a felek jogviszonyát.

A Pp. 2.§ (1) bekezdése alapján a bíróságnak kötelező feladata a felek jogvitáinak elbírálása. Az Alaptörvény XXVIII. cikke biztosítja a fél jogát ahhoz, hogy jogait és kötelezettségeit a bíróság ésszerű határidőn belül elbírálja. Az Alkotmány ugyanezen cikkelye biztosítja a jogorvoslat jogát a bíróság döntésével szemben.

Az alkotmányos szabályozás levezethető az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 10. cikkelyéből (ENSZ, 1948.) a Római Egyezmény 6 cikkéből (1950.) a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmányának 14. cikkéből (1966.). A magyar jogforrások közé sorozatosan épületek be a nemzetközi szerződések, így 1989-ben az első lépés volt az alkotmányozás során, hogy az Alkotmányban megjelenjen a vonatkozó norma. Ezt azonban nem merte kétségbe vonni azóta sem senki, habár a kormányzat tagadja azon alkotmányozás érdemeit. A rendszerváltást követően a jogalkotó fokozatosan lebontotta bírósági út igénybevételével kapcsolatos korlátozásokat. A jogirodalom nem tekinti e jog csorbításaként azt, ha a törvény a bírósághoz fordulást megelőzőleg bizonyos eljárások megindítását előfeltételként köti.

A peralapítás Plósz Sándor álláspontja szerint az állammal szembeni közjogi jogosultság érvényesítését jelenti, mely formailag a keresetlevél bírósághoz való benyújtásában jelenik meg mostani jogunkban, tartalmát tekintve pedig a kereset, mint perindító cselekmény előterjesztésében. Magyary Géza így fogalmaz: „A per létrejön: a felperes kérelme – keresete, a bíróságnak az alpereshez intézett parancsa által, nyilatkozni a keresetre és az és az alperesnek nyilatkozása által a keresetre. Ez a három cselekvény együttesen alapítja meg a pert azon feltétel mellett, hogy mind a két fél a bíróság előtt együtt jelen van." Magyari az idézési kérelmet (valójában hatályos jogunkban maga a keresetlevél) peralapítást előkészítő cselekménynek minősül. Ugyancsak Magyary volt, aki szerint a polgári per egy jogvédelmi eljárás. És ezzel ma is egyet kell érteni, ha a nemzetközi szerződésekből és a hatályos jogból is levezethető a fél ehhez fűződő joga.

A jogvédelmi igény érvényesülése tehát alapjog, azt korlátozni ugyancsak alkotmányos keretek között lenne lehetséges. A felet megilleti a rendelkezési elv alapján a kereseti kérelem előterjesztésének joga, a keresetváltoztatás, keresetkiterjesztés joga, de a keresettől való elállás joga is. Németh János szerint „a bíróság nem vizsgálhatja felül a rendelkező cselekmények érvényességét, nem késztetheti a feleket nyilatkozataik újbóli megfontolására..."

A másodfokú eljárásban a fent nevesített alapelvek érvényesülését a bíróság ugyancsak kizárta. Ugyanis kételyt nem ébresztett a bíróságban azon felperesi érvelés, hogy a szerződés egy elvont jogi fogalom és nem okirat, így a felek által aláírt okirat tartalma

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

nem feltétlenül esik egybe a felek konszenzusával. Hivatkozott a felperes arra, hogy az okirat egy bizonyítási eszköz, adott esetben bizonyíték valamelyik fél által állított tény vonatkozásában, azonban a fent idézett alapelvek miatt a másik felet minden körülmények között megilleti az okirat tartalmával szemben való bizonyítás lehetősége, joga. Ennek elvonása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglaltakat, illetve az annak érvényesítése érdekében megalkotott Pp.2.§ (1) bekezdésében foglaltakat.
A másodfokú bíróság úgy kerülte meg a Pp.2.§-nak előírását, hogy

- *meggátolta a felperest abban, azon tényállítását bizonyítsa, hogy az alperes ajánlatának elfogadásával jött létre a szerződés, melyet írásba kellett foglalni, ám az okirat tartalma már nem egyezik a megtett ajánlattal,*
- *jogellenesen felmentette az alperest azon bizonyítási kötelezettsége alól, hogy bizonyítani legyen köteles, mely szerződéses feltételek váltak a szerződés részévé, akár legyen az egyedileg megtárgyalt, avagy általános szerződéses feltétel, ugyanis*
- *az okirat szövegét alapul véve a bíróság kizárta annak lehetőségét, hogy a konszenzus más tartalommal bírjon, mint az okirat szövege, így az alperes bizonyítási kötelezettségét egy felperes által vitatott tartalmú okirattal teljesítette.*
- *az ajánlat elfogadásával létrejött szerződés megtámadását írta elő, mely határidő eltelt, és a semmisségi okok elbírálását de facto megtagadta*

A szerződés tartalma kapcsán így nyilatkozott a másodfokú bíróság:

A felperes devizaalapú kölcsön és nem forint kölcsön megkötésére irányuló szándékát ugyanakkor – az aláírt kölcsönszerződésen túl – az alperes által a 6. sorszámú beadványához csatolt hitelkérelem is alátámasztja, melyben a felperes nyilatkozott arról, hogy „változó kamatozású, CHF alapú hitelt" igényel.

A fenti „tartalom" meghatározása kapcsán azt kellett volna az alperesnek és a bíróságnak kifejtenie, hogy a CHF alapú hitel fogalma milyen oksági kapcsolatokat, mechanizmust takar, hiszen a bíróság a fogyasztóra kedvezőbb értelmezést köteles elfogadnia egy szerződéses jognyilatkozat értelmezése kapcsán. Azonban, ha a felperestől megvonja azt a jogot, hogy tényállítását bizonyítsa, illetve felmenti az alperest a másodlagos tényállítások megtételének kötelezettsége alól, akkor képtelen lesz a bíróság ítéleti tényállást megfogalmazni, így helyes jogkövetkeztetést sem vonhat le.

A bíróság a jogvitát a felek tény- és jogállításainak, előadásainak korlátai között úgy köteles lefolytatni, hogy a vitatott tények kapcsán az állított tény bizonyítását kötelezővé teszi, mely egyben jogosultságot is jelent. Ez fakad az alaptörvényi normából, a rendelkezési elvből.

A peralapítás közjogi jogviszonyt hoz létre a felperes és az ítélkezési hatalmat gyakorló bíróság, tulajdonképpen az állam között. E közjogi jogviszony alapján terheli kötelezettség a bíróságot a rendelkezési jog biztosítása irányában. Az idézés kibocsátása nem mást jelent, minthogy a per tárgyalásán előadott kereseti kérelemmel, és az azt megalapozó tény- és jogállításokkal szemben fejtheti ki az alperes a védekezését. A tény tagadása önmagában jelent egy ellentétes tényállítást, melyből az fakad, hogy a kereseti kérelem elbírálhatósága szempontjából releváns tények vonatkozásában valakinek bizonyítani kötelessége állítását, ugyanis csak lefolytatott bizonyítás esetében minősítheti az állított

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

tényt valónak, vagy valótlannak a bíróság. Ha elmarad a bizonyítási eljárás, akkor a tárgyalási szak jelentősége megszűnik, az ítélkezés adminisztrációvá alacsonyul. Jelen esetben ez történt.

A szerződés írásba foglalásának hiánya a felperes helyes hivatkozása szerint a Ptk. 217. §-a és a Hpt. 210. § (1) bekezdése alapján valóban a szerződés semmisségét eredményezhetné, azonban a fentiekben kifejtettek szerint a szerződés írásba foglalása megtörtént, a felperes által hivatkozott „szóbeli, az írásbeli szerződéstől eltérő tartalmú megállapodás" nem vezet a szerződés semmisségéhez. A felek akarata az okirat által igazoltan deviza alapú kölcsönre vonatkozott, a szerződés ezzel a tartalommal jött létre.

A fenti bírósági tévedett akkor, amikor a kötelmet keletkeztető jogi tények kapcsán külön vélelmez egy „szóbeli" és egy „írásbeli" szerződést, amikor ilyen fogalom ebben az értelemben kizárt. Ugyanis írásba foglalni csak és kizárólag A SZERZŐDÉST lehet, nem pedig mást. Ha pedig a szerződés tartalmának a megállapítása a bíróság feladata, kötelezettsége, akkor alapvető kérdés, hogy az okirat tartalma önmagának létét nem bizonyítja kizárólagosan. Az okirat ugyan lehet tanúsító, mely a felek konszenzusát tanúsítja, azonban az okirat tartalma nem okszerűen vág egybe a konszenzusba, ezért van joga a felperesnek az okirat tartalma ellen bizonyítani. Ha ez sikeres, akkor a bizonyítási teher visszafordul a pénzügyi vállalkozásra, annak jogutódjára, és a szerződéses tartalmat más módon köteles majd a szolgáltató igazolni.

A Ptk. 200. § (2) bekezdésében és a Hpt. 213. §-ában meghatározott semmisségi okok nem a felek akaratihibájának következményeit szabályozzák, erre a felperes a fellebbezésében (3. oldal jogállítások: 4. bekezdés) helytelenül hivatkozott. Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban nem terjesztett elő határozott tényelőadást arra, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdésében felsorolt kötelező tartalmi elemek közül melyik elem hiányát állítja, a Hpt. 210. § (2) bekezdését megjelölve nem adta elő azt sem, mely költségek, díjak nem szerepelnek a szerződésben.

A fenti bírói értékelés egyszerűen valótlan. Ugyanis a jogalkotó előírt olyan lényeges feltételeket, melyben a feleknek meg kell állapodniuk. Ilyen a kölcsön meghatározott összege, illetve a felet terhelő összes költség, díj, teher, etc. összessége. Ha ezen feltételekben a felek nem állapodnak meg (akarati disszenzus), akkor általánosan a hiányzó feltétel kimarad a felek szerződéséből. Csakhogy a jogalkotó a fogyasztóvédelmi jogharmonizáció során a Hpt. 213.§ (1) bekezdésébe olyan szankciós semmisségi okokat vett fel, melyek az akarati disszenzust érintik. Azaz a bíróság súlyosan téved, és e tévedése kirívó, elfogadhatatlan, hiszen az EU jogharmonizációs jogalkotási folyamat közismert.

Az Üzletszabályzat átvételét, annak tartalmának megismerését, és az abban foglalt rendelkezések elfogadását a felperes a szerződésben tett nyilatkozatával elismerte, nyilatkozatát aláírta.

A fenti indokolást a Kúria által vezetett jogelemző csoportok, civilisztikai konferenciák már több ízben érintették, és legutóbb a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségével kapcsolatos perekkel foglalkozó konzultációs testület 2016. november 9. napján tartott ülésének Emlékeztetője fejtette ki, hogy az okirat (blanketta) tartalmával

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS ÚTON KÉSZÍTETT MÁSOLATA

szemben a felet megilleti az ellenbizonyítás joga. Ennek elvonása nem egyszerű eljárásjogi hiba, hanem az Alaptörvény durva megsértése.

A felek közötti szerződés 6. pontja tartalmaz rendelkezést a vételi és eladási árfolyam alkalmazásáról, az Üzletszabályzat 18.3.2. pontja szerinti rendelkezés a kölcsön folyósítására és törlesztésére eltérő (vételi és eladási) árfolyamot rendel alkalmazni. A kölcsönszerződés egyoldalú módosítását az alperes számára a szerződés 6. pontja (változó kamatozás) továbbá a Hirdetmény 17. pontja és 18.3. pontja teszik lehetővé.
Fenti rendelkezések alapján a felek közötti kölcsönszerződés – a felperes hivatkozásával szemben – a DH1 tv. 3. § (1) bekezdésében és 4. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a DH törvények hatálya alá tartozik.
Itt emeli ki a másodfokú bíróság, hogy az árfolyamrés (a deviza eladási és vételi árfolyam) alkalmazásának tisztességtelenségéből eredő jogkövetkezményeket a DH törvények rendezték, az ebből is eredő elszámolás a felek között megtörtént, további igényt erre a felperes nem alapozhat.

A fenti indokolás rendszerszintű hibákat tartalmaz, mely egy hibás törekvés arra, hogy a felperes alapjogait elvonják a perben. Ugyanis nem úgy születik egy fogyasztó, hogy az általa kötött szerződés ab ovo a DH törvények hatálya alá tartozzon. Az, hogy az okirat tartalmaz utalást a különnemű árfolyamokra, nem jelenti azt, hogy a felek konszenzusa is ilyen tartalommal bír.

De ennek Alkotmánybíróság eljárását megalapozó érvelése bővebb kifejtést igényel. Pláne azért, mert a bíróságok szolgai módon alkalmazzák a Kúria 6/2013. PJE határozatában foglalt „erőszakos", oktrojált tényállításokat.

A 6/2013. Polgári jogegységi határozat 2. pontjában fejti ki a deviza alapú kölcsönszerződésekben alkalmazott szerződési feltételek kapcsán a jóerkölcsbe ütközés fenn nem állására vonatkozó álláspontját. A PJE határozat ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az egyedi szerződéses rendelkezések vizsgálatát az ott kifejtettek nem teszik mellőzhetővé, ugyanakkor a felperes nem hivatkozott a szerződés kapcsán olyan, a felperes és az alperes közötti jogviszonyban egyedileg előforduló, a jóerkölcsbe ütközést megalapozó körülményre, mely a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban a devizaalapú szerződésekkel kapcsolatban ezen kérdés kapcsán kifejtetteken túl megalapozná a semmisséget.
A felperes alperesi károkozásra való hivatkozása nem a jóerkölcsbe ütközést alapozhatja meg, hanem kártérítési felelősség alapjául szolgálhat.

A bíróságok olyan alapvető jogtudományi tévedéseket ejtenek, melyek a fair eljárás sérelmét jelentik. Maga a másodfokú bíróság is elismerte, hogy a bizonyítási kötelezettség körében az elsőfokú bíróság nem tett eleget törvényi kötelezettségének:

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítatlanság következményeiről való tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 5. pontja szerint a Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre; ezt csak a konkrét eljárásjogi szabályok sérelme alapozhatja meg.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

2017 -03- 07

A per érdemi eldöntéséhez szükséges bizonyítékokat a felek külön felhívás nélkül is szolgáltatták, további bizonyítás lefolytatása nem volt indokolt, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján is bizonyítást nyert, hogy a felek között írásbeli kölcsönszerződés jött létre általános szerződési feltételek használatával. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése az érdemi döntésre nem hatott ki, a hatályon kívül helyezésre nem volt indok.

Azaz, az Alaptörvény sérelmét a másodfokú bíróság nem észlelte, és alapvető bizonyítás lefolytatásának hiányában találta „bizonyítottnak" azt, hogy a felperesi tényállítások valótlannak minősülnek.

~ ~ ~

A rendszerváltásnak nevezett történelmi események olyan gazdasági folyamatokat indítottak be Magyarországon, melyek morálisan és közgazdaságilag is meghatározták az elkövetkezendő évtizedeket. Társadalmunk a Kádár-rendszer utolsó évei alatt teljesen fellazított tilalmak miatt bőven belekóstolhatott Nyugat-Európa jóléti társadalmainak csillogásába, anélkül, hogy megértette, megérthette volna a nyugati gazdasági működés elveit, mozgatórugóit. A magyar társadalom jelentős részének szemében a jelentős vagyonnak ható fogyasztási eszközök inkább irigységet szültek, mintsem a megszerzéséhez vezető út végcélját. A gazdagságot jelképező dolgok megszerzésének ingereit a beinduló reklámtevékenység úgy befolyásolta, hogy arra a hazai fogyasztói társadalom teljesen felkészületlen volt. Ez okszerűen adódott az oktatási hiányosságokból, a „gondoskodó szocialista állam" kicsavart felfogásából, a piacgazdasági kapcsolatok hiányán alapuló „hatósági" szemléletből, és így tovább.

1989 után a „szabad verseny" rászabadult az országra annak minden negatívumával együtt, és így, visszagondolván, minden pozitívumának hiányában. Ugyanis a magyar társadalom tagjai úgy gondolták, alanyi jogon jár nekik mindaz, melyet vágynak, és minden átmenet nélkül el is érjék azt. A különböző érdekérvényesítési lehetőségekkel bíró személyek különböző megoldásokat kerestek az egzisztenciális gyarapodásra. A privatizáció eszetlen magánosítása, az E-hitelek gyors „lenyúlása", a PHARE-támogatások szimpla elsikkasztása történelmi eseménysoroknak minősülnek, így ezekkel pont úgy nem foglalkoznék, mint az olajbűnözéssel, etc. Most csak a bankokra és a pénzügyi tevékenységre fókuszálnék.

Saját, személyes példából szeretnék kiindulni. 1989-ben megkezdtem tanulmányaimat az ELTE jogi karán. Negyedéves joghallgatóként bankkölcsönt kaptam egy Skoda tip. szgk. megvásárlásához úgy, hogy semmilyen legális jövedelemmel nem rendelkeztem. Más kérdés, hogy az ember egyetemistaként a vagonrakodástól kezdve az ügyvédi irodák lótifutijaként végzett tevékenységig minden elvégzett, hogy tanulmányait finanszírozza, és megélhetést teremtsen önmagának. Ám az első rossz jel mindenképpen az volt, hogy 1993-ban nem volt adósminősítés, fel kellett pörgetni a gazdaságot, fogyasztani kellett, jutalékokat kellett számlázni. A pénzügyi szolgáltatások „játszótere" könnyű és gyors meggazdagodással kecsegtetett, így annak, aki vágyott valami többre, illett közel kerülni a bankokhoz, takarékszövetkezetekhez, lízingcégekhez, biztosítókhoz, etc.

Gondoljunk bele, ez annak a korszaknak a lezárulta volt, amikor a szocialista érában felvett bankkölcsönök elinflálódtak, így az OTP „jelképes" összeg megfizetése mellett tette

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ EREDETIVEL MEGEGYEZŐ
KÉSZÜLT MÁSOLAT

lehetővé a kötelemtől való szabadulást! „Igaz, az ezzel kapcsolatos döntés meghozatala is a magánjogon kívül állt." Ez az a kor volt, amikor valaki megvett egy autót, majd 2-3 évesen többért adta el, mint amennyiért vette. Az infláció gyorsult, a forint instabil volt, gazdasági eredmények nem alapoztak meg kiszámíthatóságot. Mindenki arra számított, hogy a jövedelmek, bérek hasonlóan emelkednek majd a megélhetési- és vállalkozási költségekkel, közben ez hiú ábránd volt, hiszen a gazdaságpolitikai szándékosan alacsonyan tartotta a munkabéreket, hogy a fejlett nyugat számára olcsó munkaerőt biztosítson, és ennek szem előtt tartásával működő tőkét csábítson az országba.

A fogyasztók szempontjából eleve kudarcra ítélt volt a korszak, hiszen a több vagyontárgy megszerzéséhez nem volt anyagi forrásuk, vagyonnal eleve egy szűk kör rendelkezett, így abban reménykedtek, hogy likviditási hiányukat majd bankkölcsönnel hidalják át. Csakhogy a hibás felfogás által előbb megszerezték a vagyontárgyat, kötelezettséget vállaltak erőn felül, majd az így megcsappanó megélhetési forrásokat kellett valahonnan kiegészíteni. Baj volt a türelemmel és a sorrendiséggel.

A társadalomnak volt olyan része is, mely a rendszerváltás egyértelmű nyertese volt. Privatizációban szereztek meg töredék áron vagyontárgyakat, azokat felülértékelték, bankkölcsönt vettek fel rá, majd azt elfelejtették visszafizetni. Gyakorlatilag büntetlenül megtehette ezt bárki. Az „eredeti tőkefelhalmozás" azonban a sok hasonló más módszerrel együtt nem a jogkövető magatartások táborát gyarapította, hanem a cél felülírt minden erkölcsi szabályt. A történelem azt igazolta, ezen ebül szerzett javak ebül is vesztek el. Csakhogy az átlagember, a klasszikus fogyasztó maradt tipikus „szocialista alkalmazott". Egy részéből kényszervállalkozót kreált gazdaság, más maradt „gyári melós", a vidék pedig megmaradt alapvetően zselléri, jobbágyi felfogással bíró mezőgazdasági rendszerűnél. Polgári berendezkedés történelmileg nem alakult ki, ezzel együtt azon értékek sem váltak alapvetőkké, melyek ahhoz szükségesek, hogy a fogyasztóvédelmet egyáltalán értelmezni lehessen. Ugyanis a semmiből alakítottak ki olyan fogalmakat, melyek idehaza nem voltak ismertek, értelmezhetőek, felfoghatóak. Ilyen volt például a „banki termék" fogalma. Ma sem tudjuk értelmezni a jelentését.

A társadalmi berendezkedés jellegzetességei, a pénzhez és a piaci viszonyokhoz szükségszerűen illeszkedő tudás- és tapasztalatanyag hiánya, a gyors vagyonszerzés vágya, a következmény nélküliség állandósulása, a tízparancsolati egyszerűségű vétkek totális elbagatellizálása úgy hatották át az egész országot, hogy a piaci szereplők egyike sem mutogathatott a másikra, felelőst keresvén.

A társadalmi, szocializációs problémákon túl jogtudományi gondokkal is szembe kellett nézni. A magyar történelem ugyan néhanapján igazán modern felfogású jogtudósokat termelt ki, de nemzeti büszkeségünket nem sértheti az a tény, hogy a XIX. század közepén egy súlyosan elmaradott ország próbált úgy forradalmat csinálni, hogy annak társadalmi megalapozottsága csaknem hiányzott. Az 1848-as törvények igen megkésve próbáltak Európa fejlettebb része után rohanni, miközben a Magyar Királyság alapvetően feudális berendezkedésű maradt. Azon gazdasági viszonyok legfőbb szereplői, melyet a magánjog uralt nyugaton, idehaza jórészt idegen nyelvű és világnézetű társadalmi csoportok voltak. Ennek akkor ugyan nem volt jelentősége, hiszen a nemzetiségek a szabadságharc mellé álltak, hiszen a polgárosodás legfőbb mozgatórugói voltak, csakhogy Trianont követően a fejlettebb, gazdagabb területek, leginkább a fajsúlyosabb, polgárosodottabb területek elcsatolásra kerültek, így hazánk visszamaradottabb területein olyan lakosság élt, mely

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

felkészültsége az akkori modern piaci és gazdasági viszonyokhoz, eleve hátrányos volt. A magyar irodalom példaszerűen jelenítette meg az akkori állapotokat.

Visszatérve 1848-hoz, és annak haladó gondolataihoz: Széchenyi hitellel kapcsolatos munkásságát ugyan említés szintén tanítják, ám valós értelmét a magyar közoktatás elmulasztja kiemelni. A polgári társadalom alapja az üzletszerű hitelélet, a feudális kötöttségektől mentesülő tulajdonjog, etc. Ahogyan arra Vékás Lajos több munkájában is utal, amennyiben a közjogi gondolkodás hatja át a tulajdonviszonyokat, úgy a magánjog háttérbe szorul, a tulajdonviszonyokat nem a társadalom normális mozgása alakítja, hanem az állam avatkozik bele. Ez volt megfigyelhető a XX. század közepén, az államosításkor, majd a század vége felé a privatizációkor, avagy éppen jelenünkben, amikor közjogi eszközökkel teremtenek magánjogi előnyöket bizonyos érdekkörök számára. Valahogy hazánkban nem tud lefutni úgy néhány évtized nyugalomban, hogy ne felülről avatkozzanak be magánjogi viszonyokba.

Az 1848-as jogi változásokat a Bach-rendszer oly módon helyezte hatályon kívül, hogy az osztrák ABGB bevezetésére és az ősiség egyidejű eltörlésére vonatkozó jogi norma Magyarországra nézve 1853-ban lépett hatályba. Az Októberi Diplomát követően, 1861-ben az Országbírói Értekezlet megalkotta az Ideiglenes Törvénykezési Szabályokat, azonban jogalkotó nem lévén e szervezet, az országgyűlésnek kellett volna jogszabályként meghatároznia a magánjogi normákat. Csakhogy az országgyűlés nem így tett, így a kodifikálás annak ellenére elmaradt, hogy a „szabályok" a törvénykezés részévé váltak.

„Az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok 1861. július 23-án léptek életbe, és többségük – rácáfolva az ideiglenesség fennen hangoztatott szándékára – kereken száz évig, 1960. május elsejéig hatályban volt. Mégis, 1861-ben a régi magyar magánjog hatályát csak elvben állították teljesen vissza. Fontos császári pátenseket, például az 1852-es ősiségi pátens egyes részeit, továbbá bizonyos ausztriai törvényi szabályokat, mint például a szellemi tulajdon védelmét szolgáló rendelkezéseket fenntartották hatályukban. A legjelentősebb és egyben a legmaradandóbb hatású hatályában fenntartott osztrák jogszabály az 1855. december 15-én kibocsátott telekkönyvi rendtartás volt. Az osztrák telekkönyvi rendszer a maga alapvető elveivel (közhitelesség, konstitutívitás stb.) lényegét tekintve 1973-ig változatlanul érvényesült, sőt fő vonalaiban máig él Magyarországon. A telekkönyvi rendtartás szabályaival együtt hatályban maradtak magának az osztrák törvénykönyvnek azon rendelkezései is, amelyek összefüggtek a rendtartással, és a bejegyzett ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi elidegenítését, illetve megszerzését érintették. Ráadásul az osztrák magánjogi kódex befolyása még évtizedeken át távolról sem korlátozódott az ingatlanok dologi jogára (Szladits, 1941). A bíróságok – tartalmilag – rendszeresen alkalmazták az osztrák törvénykönyv rendelkezéseit ingók dologi jogi problémáinak megoldásához és kötelmi jogi kérdéseknél is. Új kommentárok is megjelentek a maga egészében már évek óta hatályban nem lévő törvénykönyvhöz, és az még a két világháború között is az egyetemi jogi oktatás részét képezte."
(http://www.matud.iif.hu/2014/01/13.htm, Vékás Lajos, Magánjogi kodifikáció kultúrtörténeti tükörben, Magyar Tudomány)

Hamza Gábor így foglalta össze ugyanezen jelentős jogforrások megszületésének körülményeit:

*„1853-tól Magyarországon és Erdélyben az Osztrák Általános Polgári Törvénykönyv (OPTK, ABGB) lépett hatályba, így a kodifikációs munkálatok újrakezdése egészen a Kiegyezésig (Ausgleich) váratott magára. Az Általános Magánjogi Törvénykönyv általános részét (1871) a pesti egyetemen oktató jeles római jogász, Hoffmann Pál (1830— 1907) dolgozta ki. Ez az 1863-as, főképpen Georg Friedrich Puchta hatását tükröző Szász Polgári Törvénykönyv (Bürgerliches Gesetzbuch für das Königreich Sachsen) megfelelő részeit követi, amely gyakorlatilag a pandekta-irodalom, illetve pandektajog paragrafusokba foglalása. A magyar magánjognak a kodifikálását az ABGB szabályait modellként követő irányzat hívének számított Ökröss Bálint (1829—1889). Teleszky István (1836—1899) öröklési jogi tervezete (1882) szerkezetében és irányultságában egyaránt a Szász Polgári Törvénykönyvön alapul, amely utóbbi azonban az öröklési jog intézményei körében főleg a partikuláris szász jogra volt tekintettel. Apáthy István (1829–1889) kötelmi jogi tervezete (1882), amelyre hatást gyakorolt a későbbi BGB-t előkészítő, már említésre került 1866-os ún. Drezdai Tervezet (Dresdener Entwurf), a jogügyletek körében — a Hoffmann-féle javaslathoz hasonlóan — a Savigny nevéhez fűződő **akarati elméletet** (Willenstheorie) követi. Ugyanez vonatkozik Győry Elek (1841—1902) 1880-ból származó Általános Résszel kapcsolatos tervezetére is.*

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ MTA ELEKTRONIKUS KIADÁSÁT KÉSZÍTETTE MÁSOLAT

Halmossy Endre dologi jogi résztervezetében (1882) és Zsögöd Benő — Grosschmid Béni — (1852—1938) házassági, személyi és vagyonjogot tartalmazó tervezetében a pandektisztika hatása kisebb mértékű. (http://www.vmtt.org.rs/mtn2013/024_032_Hamza_A.pdf, Történeti áttekintés a magyar magánjog (polgári jog) kodifikációjáról)

Itt külön szeretném kiemelni a pandektistákra és az akarati elméletre utaló részeket, melyek súlyos jelentőséggel bírnak a jelen törvénykezési gyakorlat megítélését illetően is. Ugyan az 1959-es Ptk. nem követte a pandekta rendszert, sőt, az akarati elvet is a nyilatkozati elv mögé sorolta, ám az nem igaz, hogy magánjogi kódexünk nem tartotta volna fontosnak azon jogelvet, mely a szerződést létrehozó jogi tények körében megfogalmazott.

A kereskedelmi törvény tárgyában megalkotott 1875. évi XXXVII. törvénycikk olyan korban született meg, amikor a magánjogi kodifikáció lelassult, meghiúsult. A norma tulajdonképpen a kötelmi jogi alapokat határozta meg a kor akkori színvonalán. A törvény nem csupán a német BGB talaján állt, hanem egyes részei sima fordításai a német szabályozásnak.

A törvényt általában úgy ismerik, hogy a gazdasági társaságok létrejöttére, működésére, megszűnésére vonatkozó szabályokat tartalmazza, az azonban kevésbé ismert, hogy a törvény Második része a kereskedelmi ügyletek cím alatt klasszikus kötelmi jogi rendelkezéseket tartalmaz.

Azaz volt hazánkban olyan elégséges jogi szabályozás, mely jogforrási jelleggel megjelenhetett. Íratlan jogforrásként jelent meg a közismert Tripartitum, a városjogi könyvek, a tárnokjogi cikkek, a Hármaskönyv meghaladott rendelkezéseit átdolgozó Négyeskönyv (Quadripartitum opus iuris consuetudinarii regni Hungariae), a Mária Terézia által összeállíttatott Planum Tabulare, mely a Kúria elvi jelentőségű döntéseit gyűjtötte össze. Az 1723-ban elindított munka 1769-ben készült el, 1800-ban látott napvilágot nyomtatásban. Majd az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, melyek nem voltak jogszabályok – mint említettem – azonban a Kúria alkalmazta eljárásaiban, 1896-ben a Corpus Juris Hungarici millenniumi kiadásába is bekerült. És végül ott voltak a Kúria döntvényei, melyek az 1881. november 11-i igazságügyi miniszteri rendelet értelmében születtek meg. A magyar Királyi Kúria a felmerült elvi jelentőségű vitás kérdéseket teljes polgári, illetve és büntető tanácsülésben tárgyalta, az így megalkotott döntvények a királyi táblákra nézve kötelezőek voltak.

Tehát 1875-ben járunk, éppen elkészült a Planum Tabulare, már alkalmazzák az Ideiglenes Törvénykezési szabályokat, és van egy Általános Magánjogi Törvénykönyvek tervezete címet viselő munka, melyet Dietrich Ignác foglalt össze 1871-ben, ám a munka valóban és elismerten Hoffmann Pál munkája volt. Azt nem lehet mondani, hogy a kereskedelmi törvény összecsapott, előzmények nélküli munka volt. Éppen ezért annak rendelkezéseit komolyan is kell venni, és a csúsztatások, félreértelmezések megengedhetetlenek.

1. § Kereskedelmi ügyekben, ha azok iránt a jelen törvényben intézkedés nem foglaltatik, a kereskedelmi szokások irányadók, ezek hiányában pedig az átalános magánjog alkalmazandó.

258. § Kereskedelmi ügyleteknek tekintendők:
1. áruk, s átalában ingó dolgok vétele vagy egyébkénti megszerzése, azon szándékkal, hogy azok természetben, át- vagy feldolgozva ismét tovább adassanak;
2. az előbbeni pontban érintett oly tárgyak szállításának elvállalása, melyeket a szállító fél e végből szerez meg;
3. állampapirok, részvények vagy más a kereskedelmi forgalom tárgyát képező értékpapirok vétele vagy egyébkénti megszerzése; az esetben is, ha a megszerzés nem továbbadási szándékkal történt;
4. biztosítások elvállalása;

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

5. utasok vagy javak tengeren leendő fuvarozásának elvállalása és hajókölcsönök kötése.

259. § A mennyiben iparszerüleg folytattatnak, kereskedelmi ügyleteknek a következők tekintendők:
1. ingó dolgok fel- vagy átdolgozásának elvállalása mások részére, feltéve, hogy az átvállaló üzlete a kis ipar körét meghaladja;
2. a bank- és pénzváltói ügyletek;
3. a bizományi, szállitmányozási és fuvarozási ügyletek, nemkülönben a személyfuvarozásra rendelt intézetek ügyletei;
4. a közraktárak ügyletei;
5. a kiadó ügyletek, továbbá a könyv- és mükereskedés egyéb ügyletei, nemkülönben a nyomdai ügyletek, a mennyiben ez utóbbiak a kis ipar körét meghaladják;
6. azon termelők ügyletei, kik saját terményeiket át- vagy feldolgozzák és a bányaipar ügyletei, a mennyiben ez iparágak a kis ipar körét meghaladják;
7. a kereskedelmi ügyletek közvetitése.
Az érintett ügyletek az esetben is kereskedelmi ügyleteknek tekintetnek, ha azok nem iparszerüleg ugyan, de kereskedő által a kereskedelmi üzlet körében köttetnek.

Tehát a jogalkotó a bankügyleteket külön nevesítette. Eszerint kell felidézni a dr. Gárdos István – dr. Nagy András féle tanulmányt, mely a Hitelintézeti szemlének 2013. évfolyamának 5. számában jelent meg. Illetve, melynek részeit a Kúria 6/2013. PJE határozata szinte szó szerint átemelt. A devizahitel jogi alapkérdéseit viselő mű így fogalmaz:

„A pénz előzőekben vázolt sajátossága miatt jövőbeni pénztartozás megalapításakor (történjék az akár szerződésben, bírói határozatban vagy jogszabályban) mindig abból az implicit feltételezésből indulunk ki, hogy valamilyen pénz lesz a teljesítés előírt időpontjában, az azonban bizonytalan, hogy mi fogja betölteni a pénz szerepét. Bár a gyakorlatban a szerződésben meghatározott pénznem és a teljesítés tényleges pénzneme általában egybeesik, soha nem lehet kizárni annak elvi lehetőségét, hogy a teljesítésre a szerződésben szereplőtől eltérő pénznemben kerül sor (ennek két fő esete a törvényes pénznem változása és a teljesítés helyének változása).

Ezért pénztartozást közvetlenül nem, hanem csupán egy értékegyenlet útján lehet meghatározni: a pénztartozás teljesítéseként annyi, a teljesítés helyén és idején ténylegesen forgalomban lévő pénzt kell adni (leróni), amennyi megfelel a tartozás szerződésben, ítéletben vagy jogszabályban meghatározott (kirótt) összegének. A pénztartozás kapcsán tehát meg kell különböztetni a kirovó pénznemet és a lerovó pénznemet: a lerovó pénznemből annyit kell adni, amennyi megfelel a kirótt pénzösszegnek. Ez a kettősség a pénztartozás előzőekben vázolt sajátosságainak szükségszerű következménye."

A szerzők dr. Bátor Viktor Pénztartozás c. munkájára hivatkoznak, mely a Szladics által szerkesztett Magyar Magánjog III. kötetében jelent meg 1941-ben. Csakhogy Szladics 1871-ben született, és az eltelt 70 év alatt azért történt egy, s más. Mondjuk a problematikát eleve nevesítette a kereskedelmi törvény. Ennek ellenére a tanulmány nem tesz említést erről:

„Ezek az elméleti megfontolások egyértelműen tükröződnek a pénztartozás polgári jogi szabályaiban. A pénztartozást – függetlenül attól, hogy milyen pénznemben van kiróva – főszabályként a teljesítés helyén és idején érvényben lévő pénznemben kell teljesíteni (leróni). A pénztartozás mértékének meghatározása a kirovó összeg meghatározásával történik, az így meghatározott fizetési kötelezettséget kell a lerovó pénznemmel teljesíteni. Minden fajlagos dologszolgáltatás meghatározása két elem révén lehetséges: meg kell határozni a szolgáltatandó dolog fajtáját és mennyiségét. A kirovó összeg meghatározása tehát a kirovó pénznem és az abban kifejezett összeg meghatározása révén történik. A tartozás pénznemének (a kirovó pénznemnek) a meghatározása a szolgáltatás meghatározásának szükségszerű eleme, a lerovó pénznemről azonban nem szükségszerű rendelkezni, hiszen azt a törvény meghatározza. A felek szabadok mind a kirovó, mind pedig a lerovó pénznem meghatározásában. **Effektivitási kikötésnek nevezzük, ha a szerződés úgy rendelkezik, hogy a tartozást ténylegesen valamely, a fizetés helyének pénznemétől eltérő pénznemben kell leróni.** A pénztartozás természetéből következően az effektivitási kikötés csak bizonyos keretek között érvényesül: ha a kikötött lerovó pénznem bármely okból nem érhető el, akkor a fizetést az adott hely pénznemében kell és lehet teljesíteni. Ezért mondjuk azt, hogy pénztartozás a „legfajlagosabb szolgáltatás", amely nem válhat lehetetlenné (feltéve, hogy valamilyen pénz mindig létezik). Ezzel szemben az olyan tartozás esetén, amely csak meghatározott pénznemmel teljesíthető, a teljesítés lehetetlenné válik, ha a szerződésben meghatározott pénznem nem érhető el. Jogi értelemben tehát nem pénztartozás, hanem a dologszolgáltatás

AZ IRAT ELEKTRONIKUS ÚTON
KÉSZÍTETT MÁSOLATA

általános szabályai alá esik az olyan kötelem, amely alapján az adós egy meghatározott bankjegyet vagy érmét (egyedi dologszolgáltatás) vagy kizárólag valamely meghatározott valutát (fajlagos dologszolgáltatás) köteles szolgáltatni."

Az 1941-ben is hatályban volt kereskedelmi törvény így rendelkezett:

326. § Kétség esetében azon mérték, suly, pénzláb, pénznem, idő- és távolságszámitás tekintetik szerződésszerünek, mely a teljesités helyén divatozik.
Ha a szerződés számolási értékről vagy oly pénznemről szól, mely a teljesités helyén forgalomban nincsen, a fizetés a teljesités helyén a lejárat napján jegyzett árfolyam szerint, országos pénznemben történik. E tekintetben kivételnek akkor van helye, ha a fizetés e szavakkal: „természetben", „valóságban" vagy ezekhez hasonló más kifejezésekkel, bizonyos pénznemben kiköttetett.

A kiemelt rész tehát a modern európai kereskedelmi gyakorlatnak felelt meg, ahol a jogalkotók akceptálták annak lehetőségét, hogy kereskedelmi ügyletet (magánjogi szerződést) úgy kössenek a felek, hogy a jogokat és kötelezettségeket ne a szerződés keltének, teljesítésének helyén alkalmazott pénznem szerint határozzák meg. Azaz hazánkban lehetséges volt az 1875-ben bevezetett amerikai dollárban megállapítani a szolgáltatást és ellenszolgáltatást. Ám a felek köthették kötelmüket az aranyhoz, gabonához, bármihez.

A kereskedelmi törvény 326.§-a (kiemelt rész) 1989. január 1-ig volt hatályban!

A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló törvényjavaslat (1958-4.) volt az első olyan kodifikáció, mely valóban megvalósult, és törvényt keletkeztetvén határozta meg a magánjog egészét. A javaslat az idegen pénznemben való tartozás keletkezését okszerűen nem vethette el, hiszen külföldön okozott károk megtérítése nem forintban keletkezhetett, így arra fektette a hangsúlyt, a nyílt vagy burkolt értékállandósági kikötéseket szabályozza.

A javaslat szerint a fogalom azt jelenti, hogy „hogyha a törvény nem tiltja a fizetésnek idegen pénznemben vagy aranyban való kikötését, akkor ez az olyan hitelező számára, aki forintban ad ugyan hitelt, de nem bízik a forint értékállandóságában, lehetőséget ad arra, hogy követelését nyíltan vagy burkoltan más, általa stabilnak tartott eszközhöz kösse és ennek az értéknek a változása szerint követelhessen magasabb forintösszeget. Habár anno a Legfelsőbb Bíróság 1. sz. elvi Döntése (1950.III.13.) szerint az ilyen követelés nem volt érvényesíthető, a Ptk. javaslata szerint lehetőséget kellett adni a pénz vásárlóerejének változása miatt az abból eredő kockázatok áthárítására. Mindazonáltal a Ptk. a törvényes fizetőeszköz aranyhoz viszonyított törvényes árfolyamváltozása esetén tette mindezt lehetővé.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

A javaslat nem határozza meg, hogy milyen kikötést tekint értékállandósági kikötésnek. A gyakorlatból ismeretes, hogy az értékállandósági kikötések burkoltan vagy nyíltan jelennek meg. Burkolt értékállandósági kikötés az, ahol a pénztartozásról szóló okmány egyáltalán nem is említi azt a pénzösszeget vagy pénznemet, amelyben a tartozás keletkezett, hanem egyszerűen búzáról, idegen valutáról stb. szól. Azt tehát, hogy áruról szóló adóslevél vagy idegen valutáról kiállított kötelezvény valójában burkolt értékállandósági kikötés és hogy a tartozás forintban keletkezett és áll fenn, olyan ténykérdés, amit minden esetben a kötelezettség keletkezése körülményeinek a tisztázása útján lehet megállapítani. Ilyen esetben a tartozás keletkezésekor fennállott forintösszeget kell megítélni akkor is, ha a felek szerződése terményről vagy más dologról szól.

A tapasztalat mutatja azt is, hogy az értékállandósági kikötés megjelenhet úgy is, hogy a felek aranyhoz vagy meghatározott idegen valutához kötik a forinttartozás értékét, de köthetik azt meghatározott áruhoz vagy áruknak bizonyos csoportjához. A javaslat ebből a szempontból nem tesz különbséget. Ha a követelés valóságban pénzben keletkezett és pénzben áll fenn, akkor a szerződés bármilyen nyílt vagy burkolt értékállandósági kikötése csak egy esetben módosítja a pénztartozás összegét: akkor, ha a tartozás keletkezése és teljesítése közötti időben a forintnak az aranyhoz viszonyított törvényes árfolyama megváltozott.

Azaz 1959. és 1972., illetve 2002. között az kereskedelmi törvény és a Ptk. konkurált egymással. A Ker.tv. végig változatlan szöveggel maradt, azonban a fent ismertetett Ptk. 231.§-ának 2002. január 1-jével hatályon kívül helyezett (3) bekezdése szerint a devizagazdálkodásra vonatkozó jogszabályok határozták meg, hogy mikor lehet valósággal (effektíve) idegen pénznemben vagy aranyban való fizetést érvényesen kikötni vagy teljesíteni.

Ptk. 231. § (1) Pénztartozást - ellenkező kikötés hiányában - a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni.
(2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.
(3) A devizagazdálkodásra vonatkozó jogszabályok határozzák meg, hogy mikor lehet valósággal (effektíve) idegen pénznemben vagy aranyban való fizetést érvényesen kikötni vagy teljesíteni.

Az eredeti norma így szólt:

231. § (1) Pénztartozást - ellenkező kikötés hiányában - a teljesítés helyén érvényben levő pénznemben kell megfizetni.
(2) Más pénznemben vagy aranyban meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam (ár) alapulvételével kell átszámítani.
(3) A devizagazdálkodásra vonatkozó jogszabályok határozzák meg, hogy mikor lehet valósággal (effektíve) idegen pénznemben vagy aranyban való fizetést érvényesen kikötni vagy teljesíteni.
(4) Pénztartozás értékállandóságának biztosítására irányuló kikötés alapján a tartozás keletkezésekor meghatározott összegtől eltérő összeg fizetésének csak annyiban van helye, amennyiben a kikötött pénznemnek az aranyhoz viszonyított törvényes árfolyama a pénztartozás keletkezése és teljesítése közötti időben megváltozott.

A Ptk. 231.§-ának 1978. március 1-jével (1977. évi IV. törvény) hatályon kívül helyezett (4) bekezdése alapján arra kell – a contrario – következtetni, hogy a pénztartozás értékállandóságának biztosítására irányuló kikötés alapján a tartozás keletkezésekor meghatározott összegtől eltérő összeg fizetésének helye volt.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL KÉSZÍTETT MÁSOLAT

A Ptk. 231.§-nak értelmezésekor tehát a régi norma kifejezetten hivatkozott az értékállandósági kikötésre, mint a felek konszenzusára. Ha a Kúria úgy értelmezi, hogy a Ptk. 231.§ (3) és (4) bekezdésének hatályon kívül helyezése az értékállandósági kikötés kapcsán diszpozivitást jelent, akkor sem lehet azon változtatni, hogy a magyar jogfejlődés eme „jogintézmény", jelen esetben szerződéses feltétel lényegét, értelmezését pontosan kialakította.

Gárdosék tanulmányukban ugyan utaltak a fentiekben ismertetett jogi normákra, azonban azokat nem nevesítették, a kereskedelmi törvény rendelkezéseit és a Ptk. normarendszerét pedig kifejezetten elhallgatták annak érdekében, hogy az értékállandósági kikötések szabályrendszerét egészében lehessen ráhúzni a deviza alapú hitelezésre.

„A hétköznapi élet tipikus eseteiben a kirovó és a lerovó pénznem megegyezik, számos olyan eset van azonban, különösen a gazdasági életben, amikor e kettő eltér. A devizahitelek esetében is ez a helyzet, hiszen az idegen pénznemben kirótt tartozást otthon, a hazai pénznemben kell teljesíteni. Ha a kirovó és a lerovó pénznem eltérő, az irányadó árfolyam alapján végzett átszámítás útján kell meghatározni a teljesítendő összeget. Itt van jelentősége a két eset megkülönböztetésének: effektivitási kikötés esetén, amikor a lerovó pénznem a kirovóval megegyező külföldi fizetőeszköz, akkor az adósnak a tartozása teljesítéséhez be kell szereznie azt; ilyen kikötés hiányában, amikor a törvényben meghatározott főszabály érvényesül, azaz a tartozást a hazai pénznemben kell teljesíteni, akkor csupán egy számítást kell végezni a lerovó pénznemben fizetendő összeg meghatározása érdekében. A két művelet jogilag különbözik: az első eset pénzváltás, azaz a külföldi fizetőeszköz megvásárlása, a második viszont egy tiszta számítási művelet, amelyet el kell végezni a lerovó összeg meghatározásához. A jogszabályok ez utóbbi műveletre az „átszámítás", „kiszámítás", illetve „számítás" kifejezéseket használják. **Effektivitási kikötés hiányában a devizatartozás megfizetése (folyósítás vagy törlesztés) forintban történik.** Ezen alapul az úgynevezett devizaalapú hitel, a devizahiteleknek az a fajtája, amikor a bank a devizában meghatározott hitelösszeget forintban folyósítja, az adós pedig a devizában meghatározott törlesztőrészletet forintban fizeti meg."

Fentiek számtalan alaptalan megállapítást tartalmaznak, melyet a Kúria zokszó nélkül átvett:

- *a devizakölcsönök esetében a banki kötelem tárgya egy adott mennyiségű, és meghatározott deviza szolgáltatása. Az adós pontosan ugyanazt a devizát köteles visszaszolgáltatni, annak járulékaival együtt.*
- *nem kell hazai pénznemben teljesíteni a deviza kölcsöntartozást, hiszen meghatározott összegű CHF vagy EUR szolgáltatásához ugyanazon deviza ellenszolgáltatása jár.*
- *az értékállandósági kikötés esetében értelmezhető az árfolyam, azonban deviza kölcsönszerződésnél nem.*
- *a bankok által alkalmazott konstrukció lényege a szolgáltatás nélkül követelt árfolyamrés (vételi és eladási árfolyamok), melyből a hitelezőnek bevétele, haszna keletkezik. A cél ebben az esetben nem a számítási módszer világossága, hanem haszon szerzése.*
- *jogszabályok alatt a magánjogi szabályokat kellene érteni, csakhogy azok nincsenek e körben, így az „átszámítás", „kiszámítás", illetve „számítás" fogalmak meghatározása hiányzik.*
- *a tanulmány szerint a deviza alapú hitel fogalma nem más, mint effektivitási kikötés hiányában létrejött deviza kölcsönszerződés, ahol a banki kötelem tárgya (főszolgáltatás) a meghatározott összegű deviza, mely ellenszolgáltatása nem a főszolgáltatással egyező deviza, hanem a tagállam törvényes fizetőeszköze, a magyar forint, melyet „átszámítanak".*

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

2017 - 03 - 07

Ehhez képest ezt állítja:

„Az előzőekből talán kiderült, hogy a devizahitel attól az, ami, hogy a felek így állapodtak meg: szerződésükben a tartozást devizában határozták meg."

Sajnos ez a tanulmány érveléséből nem következik. Devizakölcsön az, melynek tárgya maga a deviza. Ez határozza meg a szolgáltatás és ellenszolgáltatás viszonyát.

A hazai gyakorlatban elterjedt konstrukció, banki termék nem más, minthogy a bank az adós szerződéses, kinyilvánított akarata szerinti, meghatározott forint összeg folyósítására vállal kötelezettséget. Szerződésszerű teljesítéséhez azonban társít egy másik kötelmi jogviszonyt: a folyósított forintot deviza vételi árfolyamon számítja. Gond ott keletkezik, hogy a devizából számítják a forintot, avagy forintból a devizát. Mert az nem ugyanaz. E körbe tartozóan a tanulmány – így a 6/2013. PJE határozat sem – tesz többlet értelmezést.

„A felek erre irányuló akarata szükséges és önmagában elegendő feltétele annak, hogy devizatartozás keletkezzen."

Ez igaz. A felek szerződéses akaratával egyezően közölt, egybehangzó jognyilatkozat szükséges ahhoz, hogy devizatartozás keletkezzen. Ha a bank e körben úgy állapodott meg az adóssal, hogy a forint értékállandóságába vetett hitük megroppant, így a CHF-hez igazítják a tartozás összegét, akkor a meghatározott forint kölcsönösszeget a szerződéskötés időpontjában „átszámították" volna CHF-re, és így nevesítették volna az ellenszolgáltatási kötelezettséget. Azaz az adós a számított CHF-nek megfelelő forintértéket lenne kötelezettsége teljesíteni. E körben azonban a számítási mód nem tartalmazhat vételi- és eladási árfolyamokból származó kötelmeket.

Gárdosék logikája szerint is szükséges lenne a felek konszenzusa ahhoz, hogy az értékállandósági kikötés megszülessen, illetve a különnemű árfolyamok alkalmazása kapcsán szolgáltatás és ellenszolgáltatás nevesítse a kötelmet.

„Tipikus esetben tehát – a pénztartozás általános elemzése során kifejtettek alkalmazásával – a devizakölcsön-szerződés tartalma a következőképpen határozható meg:

(a) mind a hitelező, mind pedig az adós által fizetendő összeg idegen pénznemben van meghatározva, azaz a kirovó pénznem általában az euró vagy a svájci frank;
(b) mind a hitelező, mind pedig az adós a fizetési kötelezettségét forintban köteles teljesíteni, azaz a lerovó pénznem a forint;
(c) a folyósítás és a törlesztés esetén meghatározott vételi, illetve eladási árfolyam alkalmazásával átszámításra kerül sor."

A (c) pontban megjelölt feltétel gyakorlásának igénye tehát idegen az értékállandósági kikötéstől. A deviza kölcsön esetében azonban okszerűen előfordulhat, ha a pénzváltás kapcsán igény keletkezik a banki szolgáltatásra, és az okszerűen meg is történik. A különnemű árfolyamok alkalmazása plusz ügylet, egy kötelem, mely ugyan lehet egyedileg megtárgyalt, avagy általános szerződéses feltétellel létrejött szerződés. Ám tisztességtelen, semmis csak akkor lehet a feltétel, ha valóban létezett ilyen feltétel meghatározása, annak megismerhetősége, illetve a feltétel a szerződés részévé is vált.

A következő tévedése a tanulmánynak, így a Kúria jogegységi határozatának is az, hogy az effektivitási kikötés jogelméleti fogalmát a szolgáltatásra és az ellenszolgáltatásra is egyaránt alkalmazni kívánja, mely logikai problémákat szül:

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATTÓL
KÉSZÍTETT MÁSOLAT

„Ha valamiért ez a kérdés jelentőssé válik, esetenként vizsgálandó, hogy az adott szerződés tartalmazott-e effektivitási kikötést, és ennek megfelelően a folyósítás ténylegesen devizában történt, és utóbb került sor a deviza forintra való átváltására, vagy pedig, effektivitási kikötés hiányában, egyszerű átszámítást alkalmazva, a kölcsönt közvetlenül forintban folyósították-e."

„Effektivitási kikötésnek nevezzük, ha a szerződés úgy rendelkezik, hogy a tartozást ténylegesen valamely, a fizetés helyének pénznemétől eltérő pénznemben kell leróni."

„A pénztartozást – függetlenül attól, hogy milyen pénznemben van kiróva – főszabályként a teljesítés helyén és idején érvényben lévő pénznemben kell teljesíteni (leróni)."

A kölcsönszerződés esetében a Ptk. 523.§ (1) bekezdése alapján szükséges volt meghatározni a kölcsön összegét. E feltétel lényegesnek minősített a jogalkotó által. Ebben való megállapodás hiánya akarati disszenzust jelent, általában a hiány a szerződéskeletkeztető jogi tény hiányában a szerződés létre nem jöttét, míg a fogyasztóval kötött kölcsönszerződés esetében szankciós semmisséget okoz.

A feleknek szükséges volt megállapodni tehát a kölcsön összegében. Ez lehetett volna meghatározott forint összeg, avagy meghatározott deviza összeg. Vagy ez, vagy az. Ha a forint összegben állapodtak meg, akkor az értékállandósági kikötés alkalmazásával azt a szerződés napján meghatározhatták devizában is – az MNB árfolyamán számítva. A bankok által megteremtett „banki termékek" valójában általános szerződéses feltételeket takartak.

Ha a bank és az adós abban állapodtak meg, hogy a bank adott estben 10.000.-CHF szolgáltatására vállal kötelezettséget, akkor az adóst ezen összeg visszafizetése terheli, illetve a bank a 10.000.-CHF összeget köteles szolgáltatni. Ha a bank és az adós abban állapodtak meg, hogy a bank adott estben 1.000.000.-HUF szolgáltatására vállal kötelezettséget, akkor az adóst ezen összeg visszafizetése terheli, illetve a bank az 1.000.000.-HUF összeget köteles szolgáltatni. Ha a bank és az adós abban állapodtak meg, hogy kötelme az 1.000.000.-HUF szolgáltatására vonatkozik, ellenben az értékállandósági kikötés alkalmazásával a mai napon egy CHF 282,73.-CHF-et ér, akkor az egymillió forintot osztom ezzel a számmal. Így megadom a 3.536,94.-CHF összeget az ellenszolgáltatás tárgyának, hiszen az adós (rész)teljesítésekor e CHF összeg figyelembevételével kell számítani a forintértéket.

Az összes többi megoldás idegen a pénzkölcsöntől, és egyéb szolgáltatást olvaszt magába: a pénzváltásból származó haszon érdekében.

A devizakölcsön esetében a két szolgáltatás kapcsolódhat, ha az adós nem a devizát kéri, hanem a forintot. Forint kölcsön esetében ez értelmezhetetlen, értékállandósági kikötés esetében szintúgy. Ha tehát a bank a deviza adás-vétele mellett érvel, akkor tagadja a forint kölcsönt és az értékállandósági kikötés alkalmazását is.

A Gárdos-féle tanulmány a dolog lényegi részét illetően téves úton jár. Eszerint kell megítélni a Kúria 6/2013. PJE határozatát. E körben már több levelet intéztem a Kúria elnöke felé, azonban érdemi reakció nem történt. De lássuk érveimet:

A jogegységi határozatok bíróságokra kötelező erejét az Alaptörvény rögzíti. Nyilván feltételezi, hogy egy jogegységi határozat – akár megszületésének jogi körülményei, akár tartalma szerint – megfelel a jogalkotó akaratának, a jog társadalmi rendeltetésének és azon jogelméleti követelményeknek, melyet a régi, klasszikus Alkotmánybíróság kidolgozott a láthatatlan Alkotmány fogalma kapcsán.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

Alaptörvény 25. cikk
(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a **bíróságokra kötelező jogegységi határozatot** hoz.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény így rendelkezik:

24. § (1) A Kúria
c) a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz,

25. § A Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, *joggyakorlat-elemzést folytat jogerősen befejezett ügyekben*, valamint elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé.

30. § (1) *A bírósági joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálat eredményéről összefoglaló véleményt készít.* Az elkészült összefoglaló véleményt a Kúria tárgykör szerint illetékes kollégiuma megvitatja, és egyetértése esetén annak megállapításait a csoport vezetője a Kúria honlapján közzéteszi. Ezzel egyidejűleg a teljes összefoglaló véleményt a csoport elnöke a bíróságok központi intranetes honlapján (a továbbiakban: intranet) is közzéteszi.
(2) ***Ha annak feltételei fennállnak***, az (1) bekezdés szerinti összefoglaló vélemény alapján a Kúria kollégiumvezetője jogegységi eljárást indítványozhat, vagy jogalkotás kezdeményezése érdekében a Kúria elnökén keresztül az OBH elnökéhez fordulhat.

32. § (1) ***Jogegységi eljárásnak van helye***, ha
a) a joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében ***elvi kérdésben*** jogegységi határozat meghozatala, korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, vagy
b) a Kúria valamely ítélkező tanácsa ***jogkérdésben*** el kíván térni a Kúria másik ítélkező tanácsának elvi bírósági határozatként közzétett határozatától vagy közzétett elvi bírósági döntéstől.
(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett esetben a Kúria tanácsa a jogegységi eljárás indítványozása mellett a jogegységi határozat meghozataláig az eljárását felfüggeszti.

33. § (2) A jogegységi határozat hozatalára irányuló indítványban az indítványozónak meg kell jelölnie, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi tanács határozatának meghozatalát, és a 32. § (1) bekezdés b) pontjában említett esetben javaslatot kell tennie ***a jogkérdés mikénti eldöntésére***. Az indítványhoz mellékelni kell az indítvánnyal érintett bírósági határozatok kiadmányát.

40. § (1) Az indítvány alapján - a 39. §-ban foglalt kivétellel - a jogegységi tanács jogegységi határozatot vagy a határozathozatalt mellőző végzést hoz. A határozatot vagy a végzést a jogegységi tanács elnöke a jogegységi tanács ülését követő 15 napon belül megküldi az indítvány előterjesztője és - ha az indítványozó nem a legfőbb ügyész volt - a legfőbb ügyész részére is.
(2) A jogegységi indítványnak helyt adó határozat rendelkező része tartalmazza a jogegységi eljárás tárgyául szolgáló, illetve azzal szorosan összefüggő *elvi kérdésben adott iránymutatást*.

*A Kúria Polgári Kollégiuma a kollégiumvezető indítványa alapján, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 34. § (4) bekezdés b) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben **felmerült egyes elvi kérdések** tárgyában a **joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében** meghozta a 6/2013. PJE határozatát. Mindez történt 2013. december 16. napján.*

*A lényeget kiemeltem a normák szövegében. A Kúria **valóban felmerülő elvi kérdésekben** alkothat jogegységi döntést. Ha ilyen elvi kérdések nem merülnek fel, avagy az ítélkezési gyakorlat nem mutat fel jelentős szórást, akkor nincsen helye jogállami mércével mérve jogegységi határozatoknak. A Kúria honlapján és sehol máshol az interneten nem elérhető összefoglaló vélemény, mely megalapozta volna a 6/2013. PJE határozatot. Kivéve a Gárdos-féle tanulmányt. Jelen pillanatban úgy néz ki, a Kúria nem tette közzé a jogelemző csoport összefoglaló véleményét, ilyen csoport nem is alakult meg, nem is készített*

AZ IRAT ELEKTRONIKUS MÁSOLÁT KÉSZÍTETT A ÁSOLAT

semmilyen összefoglaló véleményt, és a Polgári Kollégium vezetője tudatosan megszegte a Bszi. 30.§ (2) bekezdését. Nem volt helye jogegységi döntésnek.

A jogegységi határozat sajnos nem eltérő jogi álláspontokat értékel és oldja fel az értelmezési ellentmondásokat, hanem ***tényeket*** *állít, és azok alkalmazását teszi kötelezővé ítéleti tényállásként:*

1. A deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. A felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem).

Kénytelen vagyok utalni arra, hogy a polgári jogi szerződés absztrakt jogi fogalom, nem tárgy és nem okirat. A felek a nyilatkozati elv elsődlegessége értelmében, közölt, hatályosult akaratnyilatkozatuk egybehangzósága, egymás felé irányultsága esetében hoznak létre szerződést. A szerződésnek az lesz a tartalma, melyben a hatályosult nyilatkozatok egyeznek. A jognyilatkozatot természetesen lehet szóban és írásban is megfogalmazni, közölni. A szerződés létrejötte szempontjából ez érdektelen. Más kérdés az alaki kényszer, a kölcsönszerződést – és nem mást – írásba kell foglalni.

A Kúria jogegységi határozata nem fogalmazhatja meg azt tény igényével, hogy a felek egybehangzó akaratnyilvánítással csak azzal a tartalommal bírhat, melyet a PJE állít. A Kúria számára nem volt kényszer a korábban, szerződéskötéskor, hatályos jogi normák szövegében meg nem jelenő jogi fogalom értelmezése, ugyanis a Ptk. 207.§ alapján azt egy konkrét jogvitában kell értelmezni:

207. § (1) A szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.
(2) Ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.
(5) A felek titkos fenntartása vagy rejtett indoka a szerződés érvényessége szempontjából közömbös.
(6) A színlelt szerződés semmis; ha pedig az más szerződést leplez, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni.

Ugyanis maga a polgári per célja, az, hogy a vitatkozó felek közötti jogvitát feloldja:

Pp. 1. § *Ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa.*

A bíróság kötelessége azon jogvita eldöntése, melyet a felek eltérő tény-, és jogállításukból fakadóan megjelölnek. Még határozottabban, a felperes egy meghatározott kérelmet intéz a bírósághoz, tényállítását és jogállítását fogadja el valónak. Olyan pedig kizárt, hogy a jogvita megindulása előtt már eldönti a Kúria, hogy miként kell értelmezni a fél jognyilatkozatát, sőt, milyen jognyilatkozatot tett a fél!

A keresetlevél előterjesztésekor a felperest megilleti a ***rendelkezési jog gyakorlása.***

A „bírósághoz fordulás joga" (Plósz Sándor) az ENSZ 1948. évi közgyűlésén elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 10. cikkéből levezetett. A Római Egyezmény 6. cikke, a Polgári Jogok egyezségokmányának 14. cikke szintén ezt az alapjogot biztosítja.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

*A Pp. egészét hatja át a **rendelkezési elv**, mely szerint a felperes jogát jelenti az eljárás megindítása, az eljárás tárgyi és személyi kereteinek meghatározása, és – részben – az eljárás menetének meghatározása.*

Az Alkotmánybíróság több esetben hozott határozatot a rendelkezési elv tárgyában: 8/1990. (IV.23.) AB határozat, a 9/1992. (I. 30.) AB határozat, az 1/1994. (I. 7.) AB határozat illetve az 59/1993. (XI. 29.) AB határozat kiemelendő e körben.

Azaz, a Kúria egyetlen jogegységi határozata sem csorbíthatja a rendelkezési elvet, a felperes eme jogát. Márpedig a szerződés tartalmát a fél hatályosult jognyilatkozata határozza meg, nem a Kúria. A közölt jognyilatkozatok tartalma, időpontja a perben bizonyítandó kérdés. Ahány eset, annyi eltérő eset. Ezt egységesíteni lehetetlenség.

A Kúria azonban tudatosan, vagy gondatlanul a bankok ama védekezését erősítette, hogy a felek pont azt a jognyilatkozatot közölték egymással, ami az okiratban van. Ez ugyan teljesen életszerűtlen, de mégis így alakították a perek sorsát.

A jogegységi határozat kevesek által ismert része az alábbi:

2. A jogegységi határozat egyedi szerződések, szerződési rendelkezések érvényességének vizsgálatára nem alkalmas, hanem csak annak elemzésére, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés 1. pontban ismertetett konstrukciója polgári jogi szempontból érvényes-e. Az egyes szerződések, egyes szerződéstípusok egyedi megvizsgálása, egyedi, illetve többlet tényállási elemek feltárása, értékelése csak a konkrét perekben lehetséges.

Ennek ellenére mégis az alábbiakat deklarálta a PJE határozat:

A deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönvevő szándéka arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forint kölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezen elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, melynek alapjául a Ptk. 231.§-ának szabályai szolgáltak.

Honnan tudta a Jogegységi Tanács, hogy a kölcsönvevő szándéka mire irányult? És pláne honnan tudta azt, hogy jognyilatkozata fedte-e szándékát?

A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, ha devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható.

A kúriai-, így a törvénykezési gyakorlat egésze jellemzően összemossa a tájékoztatási kötelezettséget az adott szerződéses feltételben való megállapodás szükségességével. Az előbbi a polgári jogok tisztességes gyakorlásának követelménye, pláne fogyasztó esetében, utóbbi pedig egy kötelemkeletkeztető jog tény. Mindként félnek kötelessége meghatározni azon lényeges feltételeket, melyek hiányában nem kötne szerződést a másik féllel. Ezen túl maga a jogalkotó is meghatároz lényeges szerződéses feltételeket, mely hiányában a felek szerződése nem jöhet létre. A kölcsönszerződés esetén a Ptk. 523.§ (1) és (2) bekezdése nevesíti a meghatározott kölcsönösszeget, a kamatot, illetve a Hpt. 210.§ (2) bekezdése az adósi kötelezettséget a terhek vonatkozásában. Ha nincsen meghatározva a kölcsön összege, és e feltételt ki kell hagyni a szerződésből, akkor a kötelem kiüresedik, nincsen szerződés. Ha a kamat és terhek kimaradnak, akkor az adott esetben ingyenessé teheti a szerződést, avagy szankciósan semmissé.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL KÉSZÍTETT MÁSOLAT

A Kúria a Gárdos-tanulmány alapján próbálta elbagatellizálni a meghatározott kölcsönösszeg hiányát. Hosszú vívódást követően a jogalkotó tisztességtelennek tartotta a különnemű árfolyamok alkalmazhatóságát, így semmisségét vélelmezte. Csakhogy a fentebb leírtak szerint a különnemű árfolyamok alkalmazása okszerűen nem részleges semmisséget okoz, hanem az egész szerződés létre nem jöttét, avagy semmisségét, aszerint hogy fogyasztóval kötött kölcsönszerződésről van szó, vagy sem.

Ugyanis, ha az álláspontom szerint „második" szerződéses kötelem kiesik akarati disszenzus, vagy semmiségi ok miatt, akkor a maradék kölcsönszerződés csak úgy maradhat érvényes, ha:

a) az tisztán deviza kölcsönszerződés, csakhogy ebben az esetben a különnemű árfolyamok alkalmazása nem számítási mód lehetne, hanem konkrét szolgáltatás.
b) tiszta forint ügylet, ahol értelmezhetetlen a különnemű árfolyamok alkalmazása,
c) értékállandósági kikötés esetén, ahol az adósi kötelmet devizában meghatározó számítási mód pontosul az MNB árfolyama szerint.

A bíróság előtti jogvitában azonban az a kérdés, akartak-e a felek külön kölcsönszerződést, és deviza váltásra vonatkozó szerződést kötni vagy sem, avagy értékállandósági kikötésben állapodtak meg.

Ha egy bank meghatározottnak a forint összeget tekintette, és azt rosszul számította át devizára értékállandósági kikötésben, akkor a deviza összegének pontosítása a szerződést még érvényben hagyja, csak az adósi kötelem deviza összege változik. Ha azonban egy bank deviza összeget jelölt meg szolgáltatásának kötelmeként, akkor az nem értékállandósági kikötés, hiszen nem a forint szolgáltatására vállalt kötelezettséget, hanem a devizára, így köthetett mellé deviza váltási ügyletet, annak marzsával együtt.

Jelen pillanatban nem ismert olyan banki általános szerződéses feltétel a magyar jogvitákban, mely értékállandósági kikötésre irányult volna. A szerződéses blanketták lényege a különnemű árfolyamok alkalmazásából eredő marzs, illetve a forint szükségszerű, okszerű gyengüléséből származó árfolyamnyereség volt. Ez volt az a lényeges szerződéses feltétel, mely feltétel hiányában a bankok nem akartak szerződést kötni. Ugyanis a bankok vagy forint betétek terhére vállaltak kötelmet, vagy deviza refinanszírozásuk árfolyamkockázatát maximalizálták. Azaz nem létező árfolyamkockázatot terheltek át úgy az adósokra, hogy a fenti két feltételből eredő terheket a szerződésben nem nevesítették. A tájékoztatás elmaradása miatt semmisséget csak akkor lehetne megállapítani, ha a bank titkos fenntartásának, rejtett indokának úgy minősítené a bíróság a hallgatást, hogy azt a jogalkotó akaratával ellentétesnek, a jog társadalmi rendeltetésével ellenkezőnek deklarálná, így azonban okszerűen ki kell mondani, hogy a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, az a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján semmis.

Az un deviza mentő törvények (DH törvények) a menthetetlen helyzetet kívánják menteni, a felelősség kérdését eltussolni.

Ugyanis a DH törvényeket csak akkor lehetne alkalmazni, ha a felek valóban megállapodtak a különnemű árfolyamok alkalmazásában, illetve az egyoldalú szerződésmódosítás jogában. Ha ilyen konszenzus nem alakult ki, akkor a DH törvények hatálya kizárt. A szerződés tartalma azonban bizonyítási kérdés ellenkező tartalmú tényálltások esetében. Más dolog, hogy a fogyasztókat képviselő ügyvédek döntő többsége

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

úgy kezdte a keresetlevelet, hogy csatolják a felek között létrejött szerződést – gondolván itt az okiratra, elfelejtvén azt, hogy a szerződés egy absztrakt fogalom, nem dolog. A bíróság ebben az esetben alkalmazhatja a DH törvényeket, hiszen a különnemű árfolyamok alkalmazásának lehetősége gyakorlatilag az összes okiratban, legalább utalás szintjén, benne foglaltatik.

Csakhogy, ha a „részleges" semmisséget figyelembe vesszük e körben, akkor is bőven akad semmisségi ok. A fentiek szerint a DH törvények által célzott joghatás újabb semmisségi okokat kelt életre, melyre alig valaki hivatkozik. Jellemző hiba, hogy a tájékoztatás elmaradására hivatkoznak, ellenben a szerződés létrejöttét állítják az okirat tartalmával egyezően.

A bíróságok egy része azonban jelen pillanatban odáig merészkedik – és a tendencia nem csökken, hanem növekszik – hogy a jogvitákat lezártnak tekintik a DH törvényekkel. Ezt azonban sem jogi norma, sem az ép ész nem támasztja alá, ugyanis a főszolgáltatás összege változatlanul sehol nem meghatározott, nincsenek olyan általános szerződéses feltételek, melyek szabatosan kifejtenék a deviza alapú hitelek fogalmát, tartalmát, okozatosságát, mechanizmusát, így a bíróság megítélhetné, hogy a felek egyedileg meg nem tárgyalt feltételének hiányában egy ászf hogyan válhatna a szerződés részévé, ha az nincsen.

Zárásul ki kell emelnem, hogy a deviza alapú hitelezés csúcspontján a PSZÁF fogyasztóvédelmi tájékoztatókban fejtette ki, hogy a bankok devizában kénytelenek refinanszírozni az alacsony kamatszint érdekében, így a bankok valóban kénytelenek devizát adni-venni, így e szerződéses kötelem valós. Időközben a PSZÁF tájékoztatójában foglaltakat a Kúria valótlan tényállításoknak minősítette, továbbá a különnemű árfolyamokat tisztességtelennek deklarálta. Ezzel a PSZÁF fogyasztóvédelmi tájékoztatója, mely a banki gyakorlatot, magatartást megalapozta, egészében vált hamissá, tisztességtelenné. Ennek folyományaként a bankok sorra ismerték el azon összegeket, mely tárgyában megtévesztették az adósokat, akik megkárosítását célozta magatartásuk. Ám a törvénykezési gyakorlat mereven elzárkózik attól, hogy a banki ténybeismerések alapján a szerződések semmisségét megállapítsa.

Zárásként kell visszakanyarodnom az átlagos magyar pénzügyi tudás alacsony színvonalához. Egyfelől tudomásul kell vennünk a fogyasztók tapasztalatának teljes hiányát, pénzügyi ismereteinek jelentős korlátozottságát, voltaképpeni mohóságát, másfelől a bankok vadkapitalista, tisztességtelen magatartását. A bankok olyan feltételrendszert alkottak meg, melyet egy igen szűk vezetői kör értett meg, volt képes értelmezni a feltételekből származó jogokat és kötelezettségeket, okozatosságot, így a szerződéskötési gyakorlat egy az egyben kihagyni igyekezett az ajánlatadás, tájékoztatás folyamatát. Az utóbbi kötelezettség teljesítését kiszervezték ellenőrizhetetlen, jutalékban érdekelt ügynökök felé, lecsökkentvén a banki tevékenységet az okirat aláírására. Ismervén a szokásos banki gyakorlatot, elmondható, hogy ők szerződéses akarat közlésének azt tekintették, hogy a blankettát (kölcsönszerződés elnevezésű okirat) az adós elé tették és választási lehetőséget annyiban határoztak meg, vagy aláírja, vagy elhagyja az épületet.

Az adósoknak esélyük sem volt arra – ismervén ráadásul a PSZÁF tájékoztató tartalmát – hogy átlássák a szituációt, és rájöjjenek a banki turpis magatartásra. A Kúria lassan 10 éve tartó ítélkezési tevékenysége nem a tisztesség és az alkotmányosság felé halad, hanem

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL KÉSZÍTETT MÁSOLAT

a jogbiztonság és forgalombiztonság követelményének jelszavai alatt legalizálni kívánják a XX. és XXI. századi magyar történelem legtisztességtelenebb, legerkölcstelenebb banki magatartását. Ennek legnyilvánvalóbb eszközei a jogegységi határozatok.

Fentiek alapján a deviza alapú, vagy deviza nyilvántartású kölcsön „meghatározás" önmagát nem megmagyarázó fogalom. Azt, hogy az adott perbeli fél mit értett ezeken a meghatározásokon, értelmezési kérdés, melyhez okszerűen bizonyítás kötődik. Ennek elvetése a jogállamiság alapelveinek elvetését jelenti, ugyanis a bírói hatalom a jogalkotó érdekeinek kiszolgálójává válik, nem pedig egy magánjogi jogvita elbírálójává, mely kötelmi jogi probléma alapvetően független a közjogi kérdésektől.

A fogalom tarthatatlansága, ám az azzal kapcsolatos bizonyítási kényszer bírói megtagadása a 6/2013. PJE határozat „szentségén" alapul, csakhogy a jogegységi határozat szintén Alaptörvény ellenes az alábbiak miatt:

~ ~ ~

Mivel a 2017-es év első fele is azt a tapasztalatot hozta magával, hogy az egyes „devizás" kötelmi jogi jogvitákban a bankok semmilyen másodlagos tényállítás megtételére nem képesek, csak a 6/2013. PJE határozat tényállításait mantrázzák, felvetődött a kérdés, vajon ennek mi lehet az oka? Hogyan lehet egy perbeli tényállítást, tényvitatást kicserélni egy jogegységi határozattal? Szerintem csak úgy, ha a bankok teljesen magabiztosak abban, hogy a felperesi tényállításokat azért nem fogadhatja el a bíróság valónak, mert „a Kúria 6/2013. PJE határozata egyszer már kimondta, hogy ezek a kölcsönszerződések nem jóerkölcsbe ütközők, illetve hogy az volt a fogyasztók akarata, hogy…"

Valahogy nem stimmelnek a dolgok. Nem kívánok összeesküvés elméleteket gyártani, de jogállami mércével mérve a dolgokat, sokkal egyszerűbb lett volna a dolog, ha a Kúria kiad minden olyan szakmai anyagot, mely megalapozta a PJE döntést, és egy magánszemélynek nem kell külön kiperelnie a Kúriától azt a bizonyos MNB álláspontot.

Ugyanis 2012. őszén megtisztelték a fogyasztókat képviselő ügyvédeket is azzal, hogy szakmai észrevételeket vártak tőlünk. Jómagam nagy elánnal vetettem bele magamat a munkába, mert azt hittem, érdekel valakit jogi álláspontom.

De ne szaladjunk ennyire előre. Tekintsük át röviden, mi is az a jogegységi eljárás, és az annak alapján megszülető határozat:

Jelen szakmai álláspontomat tükröző munka nem kíván kiterjedni annak bemutatására, a jogegységi eljárásokat milyen törvényhozói aktus teremtette meg, és milyen okból. Hiszen adott egy aktuális törvényi szabályozás – melyet ugyan kritika tárgyává lehet és kell is tenni – mely normát alkalmazni kell.

Van ugye egy gránitszilárdságú Alaptörvényünk, mely jogtudományi szemmel vizsgálva nem képes az alkotmányosság próbáját kiállni, ám normatív jelleggel bír. Márpedig a jogegységi határozatok bíróságokra kötelező erejét az Alaptörvény rögzíti. Nyilván feltételezi, hogy egy jogegységi határozat – akár megszületésének jogi körülményei, akár tartalma szerint – megfelel a jogalkotó akaratának, a jog társadalmi rendeltetésének és azon jogelméleti követelményeknek, melyet a régi, klasszikus Alkotmánybíróság kidolgozott a láthatatlan Alkotmány fogalma kapcsán.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

ÉRK.: 2017 - 07
MELLÉKLET:
ÜGYIRATSZÁM:
ÜTŐ-KATON:

Alaptörvény 25. cikk
(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a **bíróságokra kötelező jogegységi határozatot** hoz.

Tudomásul kell venni, a jelenlegi jogalkotói akarat nem minden esetben fedi le azon jogfilozófiai alapelveket, melyeket súlyozottan oktattak az ELTE jogi karán a rendszerváltást követően. El nem vitatható axióma az, hogy egy jogi norma megalkotása, ha az nem a jogállamisággal összeegyeztethető célból, okból valósul meg, nem fogja kiállni az alkotmányosság próbáját. A hatalmi elit ezzel kapcsolatos törekvései és tettei nem képezik írásom tárgyát, csak arra szeretnék utalni, a normatív gondolkodás mögé el lehet bújtatni bármilyen tisztességtelenséget, majd azt le lehet takarni a bírói talárral is.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény így rendelkezik:

24. § (1) A Kúria
a) elbírálja - törvényben meghatározott ügyekben - a törvényszék, továbbá az ítélőtábla határozata ellen előterjesztett jogorvoslatot,
b) elbírálja a felülvizsgálati kérelmet,
c) a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz,

25. § A Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, *joggyakorlat-elemzést folytat jogerősen befejezett ügyekben*, valamint elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé.

30. § (1) *A bírósági joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálat eredményéről összefoglaló véleményt készít.* Az elkészült összefoglaló véleményt a Kúria tárgykör szerint illetékes kollégiuma megvitatja, és egyetértése esetén annak megállapításait a csoport vezetője a Kúria honlapján közzéteszi. Ezzel egyidejűleg a teljes összefoglaló véleményt a csoport elnöke a bíróságok központi intranetes honlapján (a továbbiakban: intranet) is közzéteszi.
(2) ***Ha annak feltételei fennállnak***, az (1) bekezdés szerinti összefoglaló vélemény alapján a Kúria kollégiumvezetője jogegységi eljárást indítványozhat, vagy jogalkotás kezdeményezése érdekében a Kúria elnökén keresztül az OBH elnökéhez fordulhat.

32. § (1) ***Jogegységi eljárásnak van helye***, ha
a) a joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében ***elvi kérdésben*** jogegységi határozat meghozatala, korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, vagy
b) a Kúria valamely ítélkező tanácsa ***jogkérdésben*** el kíván térni a Kúria másik ítélkező tanácsának elvi bírósági határozatként közzétett határozatától vagy közzétett elvi bírósági döntéstől.
(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett esetben a Kúria tanácsa a jogegységi eljárás indítványozása mellett a jogegységi határozat meghozataláig az eljárását felfüggeszti.

33. § (2) A jogegységi határozat hozatalára irányuló indítványban az indítványozónak meg kell jelölnie, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi tanács határozatának meghozatalát, és a 32. § (1) bekezdés b) pontjában említett esetben javaslatot kell tennie ***a jogkérdés mikénti eldöntésére***. Az indítványhoz mellékelni kell az indítvánnyal érintett bírósági határozatok kiadmányát.

40. § (1) Az indítvány alapján - a 39. §-ban foglalt kivétellel - a jogegységi tanács jogegységi határozatot vagy a határozathozatalt mellőző végzést hoz. A határozatot vagy a végzést a jogegységi tanács elnöke a jogegységi tanács ülését követő 15 napon belül megküldi az indítvány előterjesztője és - ha az indítványozó nem a legfőbb ügyész volt - a legfőbb ügyész részére is.
(2) A jogegységi indítványnak helyt adó határozat rendelkező része tartalmazza a jogegységi eljárás tárgyául szolgáló, illetve azzal szorosan összefüggő *elvi kérdésben adott iránymutatást*.
(3) A jogegységi tanács az indítványnak nem ad helyt és a jogegységi határozat meghozatalát mellőzi, ha jogegységi határozat meghozatala nem szükséges.
(4) A jogegységi határozat és a határozathozatalt mellőző végzés indokolása tartalmazza, hogy a jogegységi indítványt ki terjesztette elő, az indítvány mire irányult, és mely bírósági határozatokat érint. Ismerteti az elbírálandó elvi kérdésben kialakult eltérő álláspontokat, szükség esetén az indítvánnyal érintett bírósági

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL KÉSZÍTETT MÁSOLAT

határozatokban megállapított tényállás lényegét, helyt adó határozat esetében számot ad a rendelkező részben adott iránymutatás indokairól, a határozathozatalt mellőző végzés indokolása esetében annak okáról.

A Kúria Polgári Kollégiuma a kollégiumvezető indítványa alapján, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 34. § (4) bekezdés b) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben ***felmerült egyes elvi kérdések*** *tárgyában a* ***joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében*** *meghozta a 6/2013. PJE határozatát. Mindez történt 2013. december 16. napján.*

A lényeget kiemeltem a normák szövegében. A Kúria ***valóban felmerülő elvi kérdésekben*** *alkothat jogegységi döntést. Ha ilyen elvi kérdések nem merülnek fel, avagy az ítélkezési gyakorlat nem mutat fel jelentős szórást, akkor nincsen helye jogállami mércével mérve jogegységi határozatoknak.*

A Bszi. 25.§-a kifejezetten utal a jogelemző csoportok munkájára. „Jogelemezni" jogerősen befejezett ügyek alapján lehetséges. Minden más kizárt. Ha a jogelemző csoport befejezte a munkáját, akkor a Bszi. 30.§ alapján összefoglalja a véleményét, és a Kúria azt közzéteszi. A Kúria Polgári Kollégiumának vezető eme jogelemző munka alapján indítványozhatja a jogegységi eljárást.

A Kúria elnöke így nyilatkozott a sajtóban:

„Budapest, 2012. április 9., hétfő (MTI) - A Kúria elsősorban magas színvonalú, meggyőző szakmai munkájával és nyitottságával biztosíthatja a jogegységet, nem pedig az alsóbb fokú bíróságra formálisan kötelező jogi aktusokkal. Ezt a célt szolgálják a legfelsőbb bírói fórumon létrejött jogelemző csoportok, amelyek egy-egy jogterület ítélkezési gyakorlatának legégetőbb problémáit igyekeznek tisztázni - mondta Darák Péter, a Kúria elnöke az MTI-nek.

A nemrég megalakult öt elemző csoport munkájában kúriai bírák mellett alsóbb fokú bíróságok bírái, más jogászi szakmák, illetve az egyetemi-tudományos szféra képviselői is részt vesznek. A közigazgatási bíráskodás területén a 2013. elején felálló közigazgatásimunkaügyi bíróságok eljárási rendje, a büntetőjogi szakágban a felsőbb bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlata, a polgári jog területén a banki hitelezéssel kapcsolatos általános szerződési feltételek, a munkajogban a rokkantnyugdíjazás feltételei és a szakértői bizonyítás áll a vizsgálatok központjában, az ötödik csoport a költségvetési támogatásokkal kapcsolatos közigazgatási és polgári jog határán álló perek sajátosságait tekinti át - fejtette ki Darák Péter.

A témákat a Kúria kollégiumvezetői választották elsősorban az alapján, hogy hol vannak, vagy várhatóak a mindennapi ítélkezési munkában a társadalom nagyobb csoportjaira, vagy jelentős gazdasági érdekekre közvetlen hatást gyakorló jogviták, amelyeknél még kellően körül nem járt elméleti előkérdések várnak tisztázásra. A csoportok fél-egy évet kaptak feladatuk elvégzésére. Az alsóbb fokú bíróságokra az elemzések eredménye nem kötelező, nyilván csak akkor fogják beépíteni az ítéleteikbe, ha magas szakmai színvonalú, meggyőző és használható segítséget, támadhatatlan jogi érvkészleteket kapnak a konkrét ügyek eldöntéséhez - fejtette ki az elnök."
http://www.lb.hu/sites/default/files/sajto/mti_interju_dp.pdf

A Kúria honlapján közzétette 2012 óta a joggyakorlat elemző csoportok összefoglaló véleményeit. Ezekből az alábbi egy érintheti témámat:

2012. december 12.
„A fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelensége megítélése" tárgykörben felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye
http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/joggyakorlat_osszefoglalo_velemeny.pdf

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

Ugyanis a Kúria honlapján és sehol máshol az interneten nem elérhető összefoglaló vélemény, mely megalapozta volna a 6/2013. PJE határozatot.

Ismert a közvélemény előtt, hogy egy magánszemély kénytelen volt pert indítani a Kúriával szemben annak érdekében, hogy a Kúria adja ki a PJE határozatot megelőző szakmai anyagokat. A Kúria eldöntötte, nem adja ki az anyagot, és erre jogerős ítélet sem kötelezheti, ugyanis a pervesztes szervezet törvényes képviselője úgy döntött, saját maga szervezetéhez intéz felülvizsgálati kérelmet. Jogállamban ilyen igen nehezen fordulhatna elő.

Ám engem nem érdekel az, hogy esetlegesen a bankok mit írtak, vagy mit nem. Sokkal jobban érdekelne az a szakmai anyag, mely minden más esetben pedánsan megtalálható a Kúria honlapján, és a jogalkalmazókat bizony alappal segíti az értelmezésben.

Az azonban egyre inkább, hogy a jogegységi határozat valóban elvi kérdéseket, jogkérdéseket tisztáz, avagy szépen tényállításokat csomagol be tudatosan a PJE formájába, és teszi az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján kötelezővé az alsóbb fokú bíróságok számára. Ehhez meg kell nézni a PJE határozat szövegezését.

Induljunk ki abból, hogy amennyiben a Kúria nem tette közzé a jogelemző csoport összefoglaló véleményét, ilyen csoport nem is alakult meg, nem is készített semmilyen összefoglaló véleményt, és a Polgári Kollégium vezetője tudatosan megszegte a Bszi. 30.§ (2) bekezdését. Nem volt helye jogegységi döntésnek.

De nézzük az egyes tényállításokat, melyek sem nem jogkérdések, sem nem elvi kérdések. Hacsak a Kúria nem tekinti elvi kérdésnek azt, hogy igaza csak a bankoknak lehet, és ezért kell titkolni azokat a tanulmányokat...

1. A deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. A felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi.

Ez még nem is az indokolás, hanem a „rendelkező rész", mely konkrétan deklarálja azt, hogy a felek hogyan, milyen tartalommal határozták meg kötelmeiket. De ezt a Kúria honnan tudta, ha 2013. őszén nem voltak jogerős ítéletek, nem volt jogelemző csoport, nem volt semmi. Ugyanis 2013. őszén nem voltak olyan polgári perek, ahogy a felperesek tömegével tettek volna a keresetlevelek részeként tényállításokat. A blanketta keresetek ezrével indítottak úgy: „a felperes F/1. sz. alatt csatolja a felek között létrejött kölcsönszerződést..."

Minden peremben idézem dr. Haupt Egon tanácselnök úr alábbi indokolását, mely pontosan, jogtudományos igénnyel különíti el a szerződés és az okirat fogalmát:

"A jogalap nélküli gazdagodás kisegítő (kötelemfakasztó) tényállás azon esetekre, melyeket a jogalkotó a valóság sokszínűsége folytán számba nem vehetett, s ezért a magánjog valamely tételes szabálya a magánjogi jogalap nélküli vagyonmozgás visszarendezésére, az ilyen vagyon elvonására megoldást nem ad. A jogalap nélküli gazdagodás leggyakoribb esete a tartozatlan fizetés abból származóan, hogy a felek között nem jött létre szerződés, avagy létrejött (és érvényes), de a szerződő fél a kikötöttnél többet szolgáltatott.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL
KÉSZÍTETT MÁSOLATA

A szerződés léte körében nem a felek akarata, hanem akaratnyilatkozata (jogügylete) vizsgálandó, az, hogy a hatályosult ajánlat (egyoldalú, címzett jogügylet, mely a megkötendő szerződés legalább lényeges tartalmát magában foglalja) és hatályosult elfogadás (egyoldalú, az ajánlattevőhöz címzett jogügylet, mely az ajánlatban foglaltakkal való teljes egyetértést fejez ki) által szerződés létrejött-e (Ptk. 207.§ (1) bekezdés, 211-214.§, 205.§ (1) és (2) bekezdés). Szerződés, mint kétoldalú jogügylet léte consensust mutat, ezért az akarat valaminő hiánya vizsgálandó erre vonatkozó és alkalmas hivatkozás esetén (akarathibák, mint érvénytelenségi okcsoport).

A felperes szóbeli szerződést állít. Szerződés szóban akkor jön létre, ha az ahhoz szükséges nyilatkozatok szóban hangzottak el, a szóbeli elfogadó nyilatkozat hatályosulásával a szerződés létrejött. Szerződés írásbeli létrejöttéről van szó, ha az ajánlat és az elfogadás írásbeli jogügylet.

Érvénytelen csak létrejött szerződés lehet. Amennyiben a szerződés szóban létrejött, de a törvény írásbeli alakot rendel, úgy a szerződés semmis, amennyiben az alakiság betartásával szerződtek a felek, úgy az esetleges érvénytelenségének csak más oka lehet (Ptk.217., 218.§).

Az elsőfokú bíróságnak szükséges ezért vizsgálnia, illetve állást foglalnia abban, mely nyilatkozatok minősíthetőek ajánlatnak, elfogadásnak, azok szóban vagy írásban hoztak-e létre szerződést, alakiság megsértésre került-e, avagy nincsenek egybeeső jognyilatkozatok.

A polgári jogi szerződés absztrakt jogi fogalom, nem tárgy és nem okirat. Szóban már létrejött szerződés tartalma rögzíthető okiratban későbbi jogvita esetére bizonyítékként (tanúsító okirat), e tény azonban nem változtat azon, hogy a szerződés tartalma az, ami szóban létrejött, az attól eltérő okirat léte a bizonyításra tartozó kérdés. A szerződés tartalma akkor esik szükségszerűen egybe okirattal, ha a szerződés írásbeli, azaz az ajánlat, elfogadás jogügylete írásban jelent meg és hatályosult.

Az elsőfokú bíróságnak ezért egyidejűleg azt is vizsgálnia szükséges, hogy - amennyiben létrejött - a felek közötti szerződésnek és az okiratnak mi az egymáshoz való viszonya."

Az a gond, hogy a Fővárosi Törvényszék eme másodfokú tanácsának ez evidencia, ám a Kúria elsiklik a dolgok felett és az okiratot azonosítja a szerződéssel. Másfelől jelen alkotmányjogi panasszal érintett jogerős ítéletet meghozó másodfokú tanács negligálta az idézett jogi alapelveket. Ugyanis a Kúria egyetlen konkrét peradatot, a felek tényállításait, másodlagos tényállításait nem ismerte, nem is ismerhette jogerős ítéletek hiányában. Ha pedig olyan ügyeket vett volna górcső alá, melyekben hiányoztak a tényállítások, elemi szakmai hiányosság az, nem merült fel senkiben a kérdés, ugyan már, hogyan lehetett az, a fogyasztó bemegy a bankba, nem szól semmit, aláír egy papírt, majd kijön, és kötelmét majd a Kúria kitölti egy jogegységi határozattal?

A Kúria Polgári Kollégiumának kollégiumvezetője a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült következő elvi kérdések jogegységi határozattal történő eldöntését indítványozta a Bszi. 34. § (4) bekezdés b) pontja alapján, a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében:

1. Mi a deviza alapú kölcsön tartalma (a deviza alapú kölcsön deviza kölcsön vagy forint kölcsön-e)?

Egy ilyen kérdést fel sem lehetett volna tenni. Ugyanis a konkrét perbeli jogviták alapját a felperes rendelkezési joga határozza meg, nem a Kúria jogegységi határozata:

<u>A polgári per célja, az, hogy a vitatkozó felek közötti jogvitát feloldja</u>:

Pp. 1. § *Ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa.*

2. § (1) A bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

3. § (1) A bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.
(2) A bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

A bíróság kötelessége azon jogvita eldöntése, melyet a felek eltérő tény-, és jogállításukból fakadóan megjelölnek. Még határozottabban, a felperes egy meghatározott kérelmet intéz a bírósághoz, tényállítását és jogállítását fogadja el valónak.

A bíróság elé a felperes terjeszti azon jogi tények összességét, mely kapcsán elvárja, a bíróság vegye figyelembe előadását, érvelését. A bíróság a kereseti kérelem felől úgy köteles dönteni, hogy a tények kapcsán teret ad annak, a felperes bizonyíthassa tényállításait, illetve az alperes a felperesi tények vitatásának tényalapját. A bíróság a Pp.8.§ és a Pp.3.§ (3) bekezdése szerint köteles a bizonyítási terhet kiosztani, ám ezt nem sablonszerűen teheti meg, hanem kötelessége a per folyamán kioktatását a felek állításaihoz igazítani. A fair eljárás követelménye alapvetően kell áthassa a polgári per egészét.

A keresetlevél előterjesztésekor a felperest megilleti a ***rendelkezési jog gyakorlása****.*

Mint már korábban utaltam arra, a „bírósághoz fordulás joga" (Plósz Sándor) az ENSZ 1948. évi közgyűlésén elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 10. cikkéből levezetett. A Római Egyezmény 6. cikke, a Polgári Jogok egyezségokmányának 14. cikke szintén ezt az alapjogot biztosítja.

Arra is utaltam, a Pp. egészét hatja át a ***rendelkezési elv****, mely szerint a felperes jogát jelenti az eljárás megindítása, az eljárás tárgyi és személyi kereteinek meghatározása, és – részben – az eljárás menetének meghatározása.*

Az Alkotmánybíróság több esetben hozott határozatot a rendelkezési elv tárgyában:

A 8/1990. (IV.23.) AB határozat nem közvetlenül a perjogi rendelkezési elvet taglalja, hanem:

> Az Alkotmánybíróság döntése az emberi méltósághoz való jog értelmezésén alapul. Ezt a jogot az Alkotmány 54. § (1) bekezdése az alapvető jogok és kötelességek című fejezet élén, minden ember veleszületett jogaként deklarálja. Az Alkotmánybíróság az emberi méltósághoz való jogot az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazásának tekinti. A modern alkotmányok, illetve alkotmánybírósági gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezik meg : pl. a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, avagy a magánszférához való jogként. Az általános személyiségi jog anyajog, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

A 9/1992. (I. 30.) AB határozat ellenben igen konkrét megállapításokat tesz a törvényességi óvás alkotmányellenessége kapcsán:

> A törvényességi óvás intézménye ellentétes a jogállamiság elvének (Alkotmány 2. § (1) bekezdés) tartalmát alkotó jogbiztonság követelményével, a jogerő intézményével, s polgári ügyekben a felek rendelkezési jogával is.
>
> 6. Polgári ügyekben az óvás sérti a felek rendelkezési jogát is, mert az ügy jellegére tekintet nélkül, bármely ügyben lehetséges óvást emelni, s óvás folytán a jogerős ítélet a fél akaratától függetlenül, sőt annak ellenére, a felekre kihatóan megváltoztatható. **A polgári per ezen alapelvének sérelme egyben az önrendelkezés alkotmányos jogának sérelme.** (Lásd a 8/1990. (IV.23.) AB határozatot.)
> Az önrendelkezés joga az állandó alkotmánybírósági gyakorlat szerint az emberi méltósághoz való jog tartalmi eleme, a törvényességi óvás tehát az Alkotmány 54. § (1) bekezdésébe ütközik. A felek rendelkezési jogának elvonása sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdését is. A jogvitában érdekelt fél alkotmányos joga arra, hogy ügyét bíróság elé vigye - hasonlóan a többi szabadságjoghoz -, magában foglalja ugyanis annak szabadságát, hogy e jogával ne éljen. Egy olyan szabály, amely mindkét fél akaratától függetlenül és minden ügyben lehetővé teszi az eljárás folytatását és a határozat felekre kiható megváltoztatását, eleve nem lehet e jog sem szükségszerű, sem arányos korlátozása.

Az 1/1994. (I. 7.) AB határozat így érvel:

> Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a polgári eljárásban az ügyész általános perindítási, fellépési, fellebbezési és a jogerős ítélet felülvizsgálatára irányuló általános indítványozási joga alkotmányellenes. Ezért az Alkotmánybíróság az e jogok gyakorlására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megsemmisíti.
>
> **Az eljárásjogi értelemben vett fél rendelkezési joga az alkotmányos önrendelkezési jog egyik aspektusa, eljárásjogi vonatkozása, amely az egyén autonómiáját érinti, illetőleg azzal kapcsolatos.** A fél rendelkezési jogának elvonása, illetőleg "helyettesítése" sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdését. A jogvitában érdekelt félnek alkotmányos joga van arra, hogy ügyét bíróság elé vigye. Ez a jog - hasonlóan a többi szabadságjoghoz - magában foglalja annak szabadságát is, hogy e jogával ne éljen. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése mindenkinek ahhoz biztosít jogosultságot, hogy saját jogát a független és pártatlan bíróság előtt maga érvényesítse. Alkotmányosan indokolt kivételektől eltekintve, senkinek sincs tehát joga ahhoz, hogy más jogát - a jogosult akaratától függetlenül - bíróság elé vigye. Az olyan szabályozás, amely a közvetlenül érdekelt, ún. materiális fél akaratától függetlenül, sőt annak ellenére is általában teszi lehetővé más számára a bíróság

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

"igénybevételét", a jogok és kötelezettségek bíróság elé vitelét, az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében biztosított alapjogot sérti, mert az alkotmányos indokok hiányában eleve nem lehet e jog sem szükségszerű, sem arányos korlátozása.

Ha pozitív értelemben sem összeegyeztethető a rendelkezési joggal a „ráerőltetett igénybevétel", akkor logikus, hogy a perindítás jogát sem lehet korlátozni.

A keresetlevél valójában idézési kérelem. Az alperest megilleti azon jog, tudja, milyen állított jogi tények alapján indult eljárásban kell védekeznie. A bíróság az idézést megtagadhatja, ám csak szorosan körülhatárolt esetekben. Példának okáért a Pp. 130.§ (1) bekezdésének i) pontját (nyilvánvalóan alaptalan kereset) alkotmányellenességét az 59/1993. (XI. 29.) AB határozat állapította meg.

1.
Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban mindenkinek alapvető joga van ahhoz, hogy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

Az Alkotmánynak ez a rendelkezése, az eljárási garanciákon túl, a bírósághoz fordulás jogát foglalja magában. Az alapvető jogból következően az államra az a kötelezettség hárul, hogy - egyebek között - a polgári jogi jogok és kötelezettségek (a polgári joginak tekintett jogviták) elbírálására bírói utat biztosítson. **Ez a rendelkezés azonban - az Alkotmány 8. § (2) bekezdésére figyelemmel - nem jelent korlátozhatatlan alanyi jogot a perindításra.**

Az eleve sikerre nem vezető eljárások "kibontakozását" a polgári eljárásjogban szabályozott un. perakadályok (Pp 130. § (1) bekezdése) korlátozzák. A jogszabályi korlátozás azonban - ugyancsak az Alkotmány 8. § (2) bekezdésére figyelemmel - nem érintheti az alapvető jog lényeges tartalmát; az alkotmányosság követelménye kielégítéséhez a korlátozásnak elkerülhetetlenül szükségesnek és az elérni kívánt célhoz képest arányosnak kell lennie.

2.
A bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, "elszenvedői" a bírósági eljárásnak. **Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességeiket elbírálja, (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt) és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére.**

A Pp 130. § (1) bekezdésében szabályozott esetekben - az i) pont kivételével - arról van szó, hogy meghatározott félnek meghatározott bíróság előtt a konkrét ügyben hiányzik a keresetindítási joga - akár azért, mert ilyen nem is volt,

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

akár azért, mert még nincs illetve már elveszett -, vagy hiányzik valamilyen más, szükségszerű és tételesen meghatározott előfeltétel. Az i) pont alkalmazása viszont eleve azt feltételezi, hogy a félnek van keresetindítási joga és az általános szabályok szerinti elbírálás lehetőségéhez szükséges további előfeltételek sem hiányoznak, keresetlevelét mégis elutasítják.

Amíg tehát a többi esetben a bíróság a kereset teljesítésének konkrét eljárásjogi és anyagi jogi előfeltételeiről, az érvényesíthetőség elvi lehetősége felől dönt, addig az i) pont esetében már magának a keresetnek az érdeméről foglal állást és tagadja meg annak teljesítését.

Ezért - ha a keresetlevél az egyéb előfeltételeknek megfelel - az i) pont alkalmazása ténylegesen megfosztja a felperest az elvileg hiánytalan és teljes eljárási pozíciójától.

A bíróságok számos esetben más elutasítási ok helyett (vagy amellett) hivatkoznak az i) pontra, holott ezek bármelyikének fennállta szükségszerűen megelőzi és ezzel kiszorítja az i) pontban foglalt rendelkezés alkalmazását. (Miként ez az egyik indítványra okot adó konkrét bírósági ügyben is előfordult.)

Erre utal a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatából meríthető több jogeset indokolása: eszerint az i) pont alkalmazására csak kivételesen, akkor kerülhet sor, ha az anyagi jogszabályok alapján tárgyalás tartása nélkül mindenki által felismerhető, hogy a követelést nem lehet teljesíteni (BH 1989/1. sz. 17., BH 1989/5. sz. 193., BH 1985/5.sz. 193.). Ebben a kérdésben csak a hatáskörrel rendelkező bíróság dönthet (BH 1974/12. sz. 478.).

A törvény nem zárja ki ilyen esetben a keresetlevél újbóli beadását, illetőleg ennek ismételt elutasítása lehetőségét sem. Alkotmányossági szempontból azonban nincs döntő jelentősége annak, hogy az alapvető jog lényeges tartalmának ez a megszorítása a keresetindítási jog tekintetében az adott személyre nézve az eljárási jog tételes szabályai szerint nem végleges.

A bírósághoz fordulás joga - az Alkotmány 50. § (1) bekezdéséből is következően - általános eszköze az állampolgárok (és más személyek) jogai és törvényes érdekei védelmének. "Gyakorlati igények" teljesítése az alkotmányosság szempontjából - nem lehet elfogadható indok a Pp 130. § (1) bekezdés i) pontja rendelkezései fenntartása mellett.

Miként arra az Alkotmánybíróság elvi éllel és a jogalkalmazók számára „illik ismerni" kötelezettséggel utal, a bírósághoz fordulás jogának korlátozását nem lehethet kiterjesztően értelmezni semmilyen olyan jogszabályból levezetve, mely ellenkezik az Alkotmánnyal (Alaptörvénnyel).

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

2017 -05- 07

Azaz, a Kúria egyetlen jogegységi határozata – és más bíróságok egyetlen határozata – sem csorbíthatja a rendelkezési elvet, a felperes eme jogát. Márpedig a szerződés tartalmát a fél hatályosult jognyilatkozata határozza meg, nem a Kúria. A közölt jognyilatkozatok tartalma, időpontja a perben bizonyítandó kérdés. Ahány eset, annyi eltérő eset. Ezt egységesíteni lehetetlenség.

A Kúria azonban tudatosan, vagy gondatlanul a bankok ama védekezését erősítette, hogy a felek pont azt a jognyilatkozatot közölték egymással, ami az okiratban van. Ez ugyan teljesen életszerűtlen, de mégis így alakították a perek sorsát.

A jogegységi határozat kevesek által ismert része az alábbi:

2. A jogegységi határozat egyedi szerződések, szerződési rendelkezések érvényességének vizsgálatára nem alkalmas, hanem csak annak elemzésére, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés 1. pontban ismertetett konstrukciója polgári jogi szempontból érvényes-e. Az egyes szerződések, egyes szerződéstípusok egyedi megvizsgálása, egyedi, illetve többlet tényállási elemek feltárása, értékelése csak a konkrét perekben lehetséges.

Ennek ellenére mégis az alábbiakat deklarálta a PJE határozat:

A deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönvevő szándéka arra irányult, hogy forintban jusson a kölcsönhöz és tartozását is forintban fizesse vissza, kamatfizetési kötelezettsége ugyanakkor a szerződéskötés idején jellemző forint kölcsönre irányadó kamatnál jelentősen alacsonyabb legyen. Ezen elvárásnak felelt meg a deviza alapú hitelezés konstrukciója, melynek alapjául a Ptk. 231.§-ának szabályai szolgáltak.

Honnan tudta a Jogegységi Tanács, hogy a kölcsönvevő szándéka mire irányult? És pláne honnan tudta azt, hogy jognyilatkozata fedte-e szándékát?

b.) A deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Annak megítélését, hogy egy szerződés mikor tekinthető nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek, a jogalkotó a bíróságokra bízta, e vonatkozásban jogszabályban rögzített támpontokat a Ptk. nem ad. A bírói gyakorlat szerint jóerkölcsbe ütközik az a szerződés, amelyet ugyan a jog nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya, az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, ezért azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek minősíti (BH2000.260). A jóerkölcs tehát egy olyan absztrakt fogalom, amely a társadalom általános értékítéletét, általános erkölcsi felfogását fejezi ki.

A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, ha devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható. Önmagában a múltbeli tendenciák nem alapoztak meg a jövőre vonatkozó várakozásokat, még akkor sem, ha abból esetleg az árfolyam gyengülésének tendenciájára lehetett következtetni, különös tekintettel arra, hogy az adott időszakban más tényezők, például az euró övezethez történő csatlakozás lehetősége, deklarált célja, ellentétes tendencia kialakulását is előrevetítette; ekkor úgy tűnt, hogy a kockázatot rövid ideig, az euró céldátumként már kitűzött bevezetéséig kell vállalni. A szerződéses konstrukcióból származó árfolyam kockázatot az adós szempontjából kiegyenlíthette az az előny, amely az alacsonyabb kamatban és törlesztőrészletben mutatkozott, tehát mindkét fél realizálhatott számára fontos előnyöket, az aktuális gazdasági, üzleti érdekeinek megfelelően. Így tehát az adóst terhelő árfolyamkockázat nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek nem tekinthető. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom nem ítélte el (BH2012/7/G4.). A szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások pedig nem eredményezhetik a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét.

Honnan tudta a Jogegységi Tanács, hogy a kölcsönvevő célja mi volt? Ráadásul milyen jogerős ítéletekkel lezárt jogvitákból merítette azt a tényállítást a Kúria, hogy csak úgy volt lehetőség „alacsonyabb kamatra", ha devizában adósodik el? Nem lehetséges, hogy a felek megtárgyalták a kamatot? Avagy a kamat és a kölcsönösszeg is ászf volt?

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

3. A pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére.

3. A Ptk. 205. § (3) bekezdése alapján a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Az együttműködési és tájékoztatási kötelezettség a szerződés teljesítése során is terheli a feleket [Ptk. 277. § (4) és (5) bekezdések]. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetén a felek között információs egyensúlyhiány áll fenn. Ezt ellensúlyozandó a Hpt. – többször módosított – 203. §-a speciális többlet tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára. A Hpt. 203. § (1) bekezdés – a jogegységi határozat szempontjából releváns időszakban hatályos szövege – szerint a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybe vételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni. A 2005. január 1. után lakossági ügyféllel megkötött devizahitel nyújtására irányuló, illetve ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződéseknél pedig a Hpt. 203. §-a már előírja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ennek az ügyfél által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A tájékoztatásnak tehát ki kellett terjednie az árfolyam változásának lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

Nem lehetséges, hogy a felek az általuk lényeges feltételt voltak kötelesek meghatározni, illetve a törvény által megkövetelt feltételeket? Nem lehetséges, hogy ha valaki nem határozott meg egy ilyen feltételt, akkor az nem vált a szerződés részévé? Nem lehetséges, hogy az un. tájékoztatási kötelezettségnek mindarra ki kellett volna terjednie, melyet a 6/2013. PJE határozat megfogalmazott.

Én ugyan az átlagosnál műveltebb jogásznak tartom magam, de nem lenne merszem ítélkezni. Ismertem a régi kereskedelmi törvényt, ismertem az értékállandósági kikötés jogi természetét, de soha nem gondoltam volna azt, hogy egy fogyasztónak is ismerni kellett volna. Ám az megdöbbent, hogy a Kúria a XXI. század legfontosabb magyar vonatkozású jogvitájában egy ügyvéd közzétett cikkét beollózza egy jogegységi határozatba úgy, hogy előtte nincsen jogelemzés, összefoglaló vélemény, semmi.

Az is megdöbbent, hogy a polgári perekben a bíróságok döntő része Bibliaként alkalmazza a PJE szövegét, és az ítéleti tényállásba illeszti bele a Kúria tényállításait, ám arra nem ad indokot, miért nem fogadta el a felperes állításait valónak. Az is megdöbbent, hogy a perekben az banki alperesek nem kényszerülnek védekezésre, mert beadványaikba bemásolják a 6/2013. PJE szövegét.

Ám leginkább az döbbent meg, hogy a Kúria észlelte a különnemű árfolyamok alkalmazásával, illetve az egyoldalú szerződésmódosítás jogának kikötésével kapcsolatos semmiségi okot, így a jogalkotó törvényi vélelmét kellett volna a bankoknak megdönteniük. Az egyes perekben tömegével csatolnak a bankok olyan okiratokat, tesznek ténybeismerést, hogy mekkora összeggel károsították meg a fogyasztókat.

Az Alkotmánybíróság több ízben foglalkozott a devizahiteles problémákkal. Több esetben egyet is kellett értenem a döntésekkel.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

Az AB határozata az alábbiakat tartalmazza:

1.1. A Tv. tárgyi hatálya minden, 2004. május 1. napja és 2014. július 19. napja között kötött deviza és forint alapú fogyasztói kölcsönszerződésre (a 2014. október 15-én hatályba lépett törvénymódosítást követően ezek mellett a deviza szerződésekre) kiterjed.

Csakhogy az idézett rendelkezés nem így szól, hanem így:

Az 1. § (1) bekezdés szerint a törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. § (1) bekezdése vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált.

Az apró csúsztatás szinte alig vehető észtre, de számomra ez fontos, mert a felperesek jogállítása szerinti ügylet nem tartozik a tv és az AB határozat hatálya alá.

[45] Ami a deviza alapú kölcsönszerződéseket illeti, általánosságban megállapítható, hogy azok hosszú időtartamra szóló (tartós), nagy kockázatú jogviszonyok.

Egy szerződés esetében csak akkor lehet általánosságban megállapítást tenni a szerződés tartalmát illetően, ha a megállapítást tevő személy, legalább az egyik szerződő fél akaratát ismeri. A peres praxisban eddig nem láttam olyan pénzintézeti nyilatkozatot, mely lefedte volna az AB kijelentését. Jómagam pedig nem csupán az ilyen jogviszony létét tagadom, hanem annak lehetséges tartalmát is.

Piaci bevezetésüket megelőzően ezek tartalmával, rendes vagy rendellenes lebonyolódásával kapcsolatosan sem az ilyen pénzügyi terméket értékesítő bankok és más pénzügyi intézmények (pénzügyi szolgáltatók), sem az ezeket igénybe vevő adósok nem rendelkeztek kellő tapasztalattal.

A „pénzügyi termék" nem szerződés. A „termék" legfeljebb egy szerződéses ajánlat lehet. Ajánlatot piacilag bevezetni nem lehetséges. Azt azonban nem vitatom, hogy szerződéses ajánlatát az összes pénzintézet összehangolva, igen nagy számban tette meg. Ez az ajánlat azonban nem jelent azonnal jogviszonyt.

Az egyes perekben a bankok tényállítása egyöntetűen az, hogy nem a bank, hanem a fogyasztó tett ajánlatot. Márpedig ebben az esetben az AB megállapítása nem meglapozott, az elnagyolt, felületes.

Az AB kijelentése nem lehet axióma, ugyanis arra semmilyen tény, tapasztalat, bizonyosság nem szolgált alapul.

Érdekes módon, az AB határozata sokkal „hátrébb" kitér a kérdéskörre:

[122] Az Alkotmánybíróság jelen üggyel összefüggésben megjegyzi: A „deviza alapú" szerződés fogalmát számos jogszabály használja, definíciót azonban – a vizsgált Tv.-en kívül – csak két hatályos jogszabály, – a régi Hpt.-vel megegyezően – a Hpt. [267. § (1) bekezdés], illetve a teljes

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet [2. § (1) bekezdés 2. pont] – ad egymással nem teljes összhangban. A jogszabály-alkotói következetlenséget – és a részben ebből is fakadó jogalkalmazói jogbizonytalanságot – észlelve a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III. 1. pontja részletesen elemzi a deviza alapú szerződések jellemzőit.

[123] Kétségtelen tehát, hogy a Tv.-ben használt fogalom értelmezésre szorul, azonban „[a] bírónak [...] nem elegendő önmagában a jogbiztonság elvének részét képező normavilágosság követelményének sérelmére hivatkoznia sem azon az alapon, hogy nem tudja megállapítani az ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket, sem azon az alapon, hogy nem tudja azokat egyértelműen értelmezni {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [36]}. A norma megszövegezéséből fakadó nehézségek „csak ott vetik fel a jogbiztonság sérelmét, és válik elkerülhetetlenné a norma megsemmisítése, ahol a jogszabály eleve értelmezhetetlen, és ez alkalmazását kiszámíthatatlanná, a norma címzettjei számára előreláthatatlanná teszi {3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [10]}.

Azaz a jogalkotót terhelő felelősség, hogy csapodár módon dobálta egymásra úgy a fogalmakat, hogy azt soha nem kodifikációs munka, hanem napi politikai-, gazdasági-, vagy magánérdek határozta meg

De térjünk vissza a határozat elejére:

A nemzetközi kereskedelmi gyakorlatban ismert az ún. „elnehezedési klauzula" (Hardship clause), amely arra kötelezi a feleket, hogy tárgyalják újra a szerződést, ha az említett klauzulában meghatározott körülmények (pl. a jelentős árfolyamváltozás) bekövetkeznek. Ez a klauzula a felek közötti érdek- és értékegyensúly és ezáltal az ügylet fenntartását segíti elő, különösen a hosszú távú, nagy kockázatú szerződések esetén. Deviza alapú kölcsönzés – a kirovó pénznemtől eltérő lerovó pénznemben történő teljesítéssel – a bankok egymás közötti gyakorlatában nem volt ismeretlen, ezeket azonban csak nagyon rövid (napokban, hetekben, kivételesen hónapokban meghatározott) időszakra kötötték, az árfolyamváltozás felső limitjét (mint megszüntető feltételt) is kikötve. Ilyen vagy ezekhez hasonló, a gyengébb feleket (a termék „fogyasztóit", az adósokat) védő garanciális feltételeket ezek a szerződések általában nem tartalmaztak.

Fenti érvelés ugyancsak pontatlan. ***A deviza alapú kölcsönszerződés nem értékállósági kikötés, a deviza alapú szerződésre nem vonatkozik a clausula rebus sic stantibus elve.*** *A deviza alapú szerződés egy gyűjtőfogalom, de mögötte a feltételeket alkalmazó fél szándékát kell megvizsgálni. Álláspontom szerint a szándék megvalósítása, elvi megvalósíthatósága a jogalkotó szándékával ellentétes, az jóerkölcsbe ütköző. Márpedig ha az ilyen ügylet érvénytelen, akkor arra nem lehet egyéb jogelvet vonatkoztatni, mintha minden a legnagyobb rendben lenne.*

Amiről az AB beszél, az a számviteli illesztést megvalósító pénzügyi mögöttes ügyletek jellemzése. A swap ügyletek kapcsán figyelt devizacserék ugyan kölcsönügyletek, de azok nem deviza alapúak, hanem deviza ügyletek. Ez olyan csúsztatás, mely mindenképpen kirívó.

Köztudomású, hogy a 2008–2009-es globális pénzügyi válságot követően az ilyen szerződések több százezres nagyságrendben tartósan és súlyosan elnehezültek. Háztartások tömege került nehéz élethelyzetbe, családok tízezreit fenyegette a kilakoltatás stb. A probléma negatív következményeit a társadalom, a nemzetgazdaság egésze viseli, ezek kezelése, orvoslása bírói úton (az individuális jogvédelem keretében) nem volt lehetséges. A Kúria 6/2013-as PJE határozatában nyíltan így foglalt állást és a jogalkotói beavatkozást sürgette. Kifejtette, hogy a bírói szerződésmódosítás nem

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

2017 -03- 07
MELLÉKLET:
ÜGYIRATSZÁM:
UTÓIRATOK:

alkalmas jogi eszköz arra, hogy„társadalmi méretű gazdasági változásoknak azonos típusú szerződések nagy tömegét hasonlóan – csak az egyik fél számára hátrányosan – érintő következményeit orvosolja. Ha ezeket a hátrányos következményeket a jogalkotó bizonyos körben jogszabállyal rendezte, a jogalkotói beavatkozás e körben az egyedi bírói mérlegelést kizárja." A probléma kezelése mindhárom hatalmi ágnak, a pénzügyi intézményrendszernek, az adósoknak és az egész társadalomnak is egyre sürgetőbb elemi érdeke. A kormány kérésére a szerződések módosítása révén megvalósítható, törvényhozó általi beavatkozás alkotmányos kereteit az Alkotmánybíróság – fenntartva és megerősítve a 32/1991. (VI. 6.) AB határozatban kimunkált elveket – a 8/2014. (III. 20.) AB határozatában jelölte ki.

Az érvénytelen, avagy létre sem jött szerződések nem tudnak elnehezülni. *A problémát kezelni ugyan lehet a jó gazda gondosságával vezetett államháztartási, és jogállami keretek között, de egy szerződés semmissége, érvénytelensége a törvény szava szerint valósul meg. Az érvénytelenséget kezelni nem lehet. Az fogalmilag kizárt. A bíróság az érvénytelen szerződések kapcsán a felpereseknek jogvédelmet ad, nem a problémát kezeli.*

Azaz a Kúria jogosan sürgette a jogalkotói beavatkozást. Ám senki nem gondolta azt, hogy a jogalkotó belenyúl egyes szerződésekbe, a törvénykezés kívánalma az volt, hogy a peres tapasztalatok alapján megkövetelt bizonyítást egyszerűsítse le a törvényhozó egy vélelemmel. Más kérdés, hogy a vélelem olyan tisztességtelenségre vonatkozott, mely nem feltétlenül jelenhetett meg általános szerződéses feltételként a szerződés részévé váltan. A vélelem valóban a perbeli bizonyítást egyszerűsíti le.

Az én jogászi igényem arra vonatkozhatna, hogy a jogalkotó ismerje fel a banki magatartás turpis voltát, és az asztalról lesöpört korábbi AB határozatok szellemiségének fényében ítélje meg a jóerkölcsbe ütközést. Ám az AB munkája, szellemisége pont nem a jogállamiság irányába hat, így elvárásom pusztán formai. Ám az is igaz, hogy a 12/2013. (V.24.) AB határozat alapján a 801/B/2002. AB határozat indokolásában foglalt teljes jogelméleti levezetés helyálló, és alkalmazható. És ezt az AB mostani érvelése legalább megerősíti.

1.2. Mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazás felismerte a fogyasztói kölcsönszerződésekkel – elsősorban a deviza alapú szerződésekkel – kapcsolatban az elmúlt egy évtizedben felmerült problémákat, és a saját eszközeivel megpróbálta kezelni azokat. A jogalkotó értelemszerűen jogszabály-módosítás útján (ld. pl. a régi Hpt. 210–210/A. §§-ainak módosításai), illetve új jogszabályok alkotásával (pl. végtörlesztés, árfolyamgát bevezetése) avatkozott be, és kívánta az adósok pénzügyi helyzetére kedvezőtlen hatásokat ellensúlyozni, illetve a jövőre nézve kikerülni.

A végtörlesztés „intézménye" a legklasszikusabb olyan jogalkotói intézkedés, melynek nincsen hatása a kötelmekre. Ugyanis ha egy kötelem nem jött létre, akkor a jogalkotó nem határozhatja meg egyik fél jogát és kötelezettségét, hiszen érvénytelenség esetén nem lehet szó jogkövetkezményről. A törvényalkotó pedig a felek szándéka ellenére nem hozhat létre jogokat és kötelezettségeket.

A Ptk. ugyan ismeri a szerződéskötési kötelezettséget, melyet törvény ír elő, azonban a fogyasztói kölcsönszerződések körében ez értelmezhetetlen. Azaz a törvényalkotó szimplán politikai indítékból, barbár módon alkotott jogszabályokat, melyek joghatása erősen megkérdőjelezhető.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

A szerződő felek konkrét jogvitáinak eldöntése a bíróságokra hárult, a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében végül több, a bíróságokra kötelező jogegységi határozat is született (6/2013. Polgári jogegységi határozat, 2/2014. Polgári jogegységi határozat). Ennek a folyamatnak a végén került sor arra, hogy a törvényhozó – a végrehajtó hatalmi ág kezdeményezésére – a bíróságok ítélkezési gyakorlatának és a jogegységi határozatokban kialakult álláspontnak a figyelemmel kísérése és elemzése után a Tv. megalkotása mellett döntött, jogszabályi (törvényi) szintre emelve a bíróságok joggyakorlatát. Az alkotmányos kereteken belül a vizsgált Tv. célja nem a szerződések módosítása, hanem a PJE határozatokból származó egyes követelmények általános érvényre juttatása, továbbá a fogyasztói kölcsönszerződésekkel összefüggő további kormányzati intézkedések előkészítése.

Az AB határozata a politikai elitnek történő megfelelési kényszert követően – mintegy önmagát cáfolva tért vissza a konkrét jogvitákhoz. Ám az már megint nem igaz, hogy a bíróságok joggyakorlatát emelte törvényi szintre. A praesumptio iuris et de iure nem a törvénykezési gyakorlat törvényi szintre emelése.

Azaz jelen AB határozatnak majdnem pont úgy nincsen semmi értelme, mint a Kúria alapul szolgáló jogegységi döntésének.

[66] A Tv. alapján a keresetindításról a címzettek maguk dönthettek (a korábban már ismert PK vélemény és a PJE határozat tartalmának ismeretében is), azonban az is kétségtelen, hogy a perindítás elmaradásának következményei – arra figyelemmel, hogy nemcsak konkrét perekben vitássá tett, hanem általánosan valamennyi szerződést érintenek – azonnaliak és viszonylag súlyosak voltak az érintettekre. Jogi helyzetüket jelentős mértékben befolyásoló döntésük meghozatalára a pénzügyi intézményeknek a jogalkotó viszonylag rövid felkészülési időt biztosított. A Tv. ugyanis vitathatatlanul jelentős változást idézett elő a fogyasztói kölcsönszerződések alanyainak a helyzetében: a felállított törvényi vélelem lényegében megfordította a szerződések alanyainak a pozícióját, hiszen ettől kezdve a pénzügyi intézményeknek kell – rövid, jogvesztő határidőn belül – pert indítva arra hivatkozniuk, s azt bizonyítaniuk, hogy a vitatott szerződési kikötések megfeleltek a Tv.-be átírt elveknek, s ezáltal nem voltak tisztességtelenek. Ezt egy viszonylag hosszú időszak alatt – 2004. május 1. és 2014. július 19. napja között bármely időpontban – alkalmazott általános szerződési feltételeik vonatkozásában kellett megtenniük. Ugyanakkor a törvényi vélelem kizárólag az egyoldalú kamat-, díj-, illetve költségemelést lehetővé tevő szerződéses kikötéseket érintette, mely az általános szerződési feltételeken belül egy kisebb, pontosan körülhatárolt rész. Ezeknek az elemeknek a beazonosítása még egy hozzávetőlegesen 10 éves szerződéses időtartamot tekintve sem okozhat olyan problémát, amely a keresetindítási határidő megtartását ellehetetleníti. Továbbá a Tv. pontosan meghatározta, hogy mely – a PK vélemény és a jogegységi határozat alapjául szolgáló konkrét perekben az egyes szerződésekre már általánosan érvényesített – elveknek kell megfelelniük az érintett kikötéseknek [4. § (1) bekezdés a)–f) pont]. A kritériumok egy része nem enged mérlegelést (pl. b) pont: van-e ok-lista, s ha igen, taxatív vagy példálózó jellegű felsorolást tartalmaz), míg más kérdések megítélése a bíróság mérlegelésére van bízva (pl. a) pont: a fogyasztó számára világos, érthető-e az általános szerződési feltétel megfogalmazása). A bíróság meggyőzésére irányuló érvelést – a szerződési kikötések részletesebb elemzését – lényegében csak ezen utóbbi elemek vonatkozásában kellett előterjeszteni.

Nos, ez az érvelés megint abból indul ki, hogy a perekben és az AB határozatban érintett általános szerződéses feltételek a szerződés részévé váltak. Ha ugyanis azok nem épültek be a felek konszenzuál szerződésébe, akkor egy elméleti feltevés – rejtett fenntartás – vizsgálata lehetetlen, azt egyszerűen figyelmen kívül kell hagyni. Más kérdés, hogy a

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

jogalkotó a tisztességes piaci magatartás és a fogyasztóvédelem kapcsán idejében felismerhette volna a tilalmazott magatartást, de mind a mai napig erre nem volt hajlandó.

Másfelől a jogszabályok eddig is pontosan tiltották a konkrét magatartásokat, nem kellett ezért az AB elé rohanni. Gondoljunk csak bele, 12.000 per került felfüggesztésre. Januárban folytathatunk mindent tovább. Ám a perek nagy kérdése kötelmi jogi alapú, nem fogyasztóvédelmi. Azaz sikerült a perek időtartamát fél évvel kitolni, mely miatt az államot súlyos felelősség terheli. Ettől eltekintve a következmény adott, a problémát csak elodázzák.

Ezt maga a jogalkotó is pontosan tudja:

[130] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az igazságügyi miniszter tájékoztatása szerint mintegy 1,8 millió polgári peres eljárás megindításával kellett volna számolnia a jogalkalmazónak (és a jogalkotónak), ami – az évente átlagosan 160.000 megindult polgári alkotmanybirosag.hu peres eljáráshoz viszonyítva – olyan ügyteher növekedést eredményezett volna, mely hosszú időre megbénította volna az igazságszolgáltatást. Az a törvényhozói beavatkozás tehát, mellyel igen nagy számú egyedi per néhány sui generis eljárás lefolytatásával kiváltható, úgy hogy a pénzügyi intézményeknek is lehetőségük van a vélelem megdöntésére és ezzel párhuzamosan a bíróságok működése sem lehetetlenül el, nem tekinthető a jogbiztonság követelményét sértő állami beavatkozásnak.

Térjünk vissza a sorrendiséghez:

[76] A konkrét esetben a kérdés tehát az, hogy a fogyasztói kölcsönszerződések egyes kikötéseinek a tisztességessége, illetve tisztességtelensége a Tv. hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokat illetően másként volt-e megítélhető, mint a Tv. hatályba lépését követően.

[80] Az európai civilizáció egyik pilléreként is számon tartott római magánjogból kétezer év óta ismert és bevett a contra bonos mores elve, mely szerint a jóerkölcsbe ütköző jogügylet semmis, ahhoz joghatás nem fűződhet. Az elvet a mintaként is szolgáló francia, osztrák, német magánjogi kódexek törvényi rangra emelték (Code civil Art. 1131. és 1132.; Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch § 878.; Bürgerliches Gesetzbuch § 138.), Magyarországon az első versenytörvény (1923. évi V. törvénycikk 1. §), majd Magyarország Magánjogi Törvényjavaslata (Mtj.) 956. §-a iktatta be (1928-ban). Következtetésként ebből levonható, hogy az erkölcstelen ügylet tilalma az európai közös alkotmányos hagyománynak és a magyar történeti alkotmánynak is szerves része, alapvető értéke.

[81] Ezzel a fejlődési folyamattal összhangban a régi Ptk. 4. § (1) bekezdése a magánjog egészének alapelveként monda ki, hogy a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. A régi Ptk. 5. § (1) tiltotta a joggal való visszaélést. Ilyennek minősült a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne. A contra bonos mores elv a régi Ptk. 200. § (2) bekezdés 2. mondataként így szólt: „Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik". A régi Ptk. 209. § (1) bekezdése kimondta, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. Ugyanennek a szakasznak a (2) bekezdése

AZ IRAT ELEKTRONIKUS IRATRÓL KÉSZÍTETT MÁSOLAT

megállapította, hogy a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

[82] Tartalmilag a régi Ptk-val megegyező szabályozást tartalmaz az új Ptk. 1:3. § (1) bekezdése, az 1:5. § (1) bekezdése, a 6:96. §-a, valamint a 6:102. § (1) bekezdése.

[83] Ezt az egyértelmű és töretlen jogfejlődést tartalmazza immár alkotmányos értékként az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése: „Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait."alkotmanybirosag.hu

[84] A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 2. §-a kimondja, hogy tilos gazdasági tevékenységet tisztességtelenül – különösen a megrendelők, vevők, igénybevevők és felhasználók (a továbbiakban együtt: üzletfelek), illetve a versenytársak törvényes érdekeit sértő vagy veszélyeztető módon vagy az üzleti tisztesség követelményeibe ütközően – folytatni. A Tptv. 21. § a) pontja értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen: az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.

[85] A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 3. § (1) bekezdése szerint tilos a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat. A 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, amelynek alkalmazása során a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója nem az ésszerűen elvárható szintű szakismerettel, illetve nem a jóhiszeműség és tisztesség alapelvének megfelelően elvárható gondossággal jár el.

[86] A fenti történeti jogfejlődésből, alkotmányos és jogszabályi környezetből az a következtetés vonható le, hogy a Ptk.-nak mint lex generalisnak a tisztességességre vonatkozó generálklauzuláját konkretizálják a lex specialisnak minősülő ágazati törvények. Az ágazati törvényekben megjelenő speciális előírások mögöttes jogaként a régi és az új Ptk. szerződési feltételek tisztességtelenségét tiltó általános rendelkezése mindvégig alkalmazandó maradt. A Tv. tehát új jogszabályi környezetet – visszaható hatállyal – nem teremtett. Ez alól kivételt az az eset jelenthetne, ha megállapítható lenne, hogy a Tv. valamely más jogszabály által korábban előírt szerződési feltétel tisztességtelenségének a vélelmét állítaná fel. A régi Ptk. 209. § (5) [2009. július 1-t követően (6)] bekezdése kimondta ugyanis, hogy nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. A bírói kezdeményezésben a pénzügyi intézmények éppen arra hivatkoztak, hogy a régi Hpt. 210. § (3) bekezdése felhatalmazást adott az egyoldalú szerződésmódosításra azzal, hogy „a kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt – külön pontban – a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi".

Érdekességként kell megállapítani, hogy a fenti érvelést 2009 óta minden esetben tartalmazza Dr. Marczingós László ügyvéd érvelése, azonban eddig egyetlen bíróság sem vállalta a szakmai felelősséget azért, hogy helyesen alkalmazza a régi joganyagot.
Az AB határozatának indokolásával pont az a baj, hogy maga sem hajlandó észlelni a jóerkölcsbe ütközést, hanem elkendőzi a problémát. Annak ellenére, hogy az alábbiakban megjeleníti a helyes érvelést:

[98] Mindezek mellett további érvként az Alkotmánybíróság utal még néhány határozatára. Egy nyitott, az absztrakció magas szintjén megfogalmazott generálklauzula – mint jelen esetben a tisztességesség követelménye – minden esetben értelmezésre szoruló jogfogalmat jelent. A

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

A PESTI KÖZPONTI KERÜLETI BÍRÓSÁG 14.
ÜGYIRATSZÁM
KEZDŐ
ÉRK.: 2017 - 03 - 07

generálklauzulák jogrendünk integráns részét képezik, ugyanúgy, mint a részletező, alkotmanybirosag.hu kazuisztikus normák (801/B/2002. AB határozat, ABH 2008, 1899, 1904.). A 847/B/1996. AB határozatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[a] jogalkotóknak a normavilágosság követelményeinek megfelelő jogszabályszöveget kell kibocsátaniuk. A jogalkotó feladata az, hogy a jogi szabályozás körébe vont életviszonyokat megfelelő rendelkezésekkel szabályozza. Az már egyfelől az életviszonyok, másfelől a szabályozás jellegétől függ, hogy a rendelkezés ad-e mérlegelési vagy értelmezési jogkört a jogalkalmazó szerveknek vagy sem. Esetenként a jogi szabályozás zárt, tételes felsorolást tartalmaz, amelyet a jogalkalmazó szervek nem bővíthetnek. Előfordulhat azonban, hogy a szabályozni kívánt társadalmi viszonyok annyira sokrétűek és változatosak, hogy az említett szabályozási mód alkalmazása szóba sem jöhet. Ilyenkor a jogszabály vagy tartalmi ismérvek alapján határozza meg a személyek, tárgyak, szolgáltatások ama körét, amelyre valamely rendelkezés irányadó, vagy példálózó felsorolást foglal magában." (ABH 1996, 644, 645.) Az 55/2001 (XI. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság hangsúlyozta továbbá, hogy bizonyos esetekben éppen nem a részletező, hanem az általános, keretjellegű szabályozás segíti elő a jogbiztonságot. „A [...] jogszabályok világossága, áttekinthetősége érdekében célszerű, ha a törvényhozó kerüli azoknak a helyzeteknek a teljes körű felsorolását, melyekre a jogszabály adott rendelkezését alkalmazni kell; az életviszonyok folytonos alakulása, változásai következtében e helyzetek kimerítő felsorolása reménytelen vállalkozás volna. Ha pedig újból és újból kiderülne, hogy a törvény hatályát ki kell terjeszteni olyan helyzetekre is, melyekre a törvényhozó eredetileg nem gondolt vagy nem gondolhatott, ez a sorozatos törvénymódosítások kényszere folytán az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság egyik elemére, a jogbiztonságra nézve jelentene veszélyt." (ABH 2001, 442, 461.)

avagy

[101] Ezeket a rendelkezéseket is alapul véve mondta ki az Európai Bíróság a C-26/13. számú ügyben (Kásler-ügy), hogy „a szerződési feltételek átláthatóságának a 93/13 irányelvben alkotmanybirosag.hu foglalt követelménye nem korlátozható kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére. Éppen ellenkezőleg [...] mivel a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, az átláthatóság e követelményét kiterjesztő módon kell érteni." (Indokolás 69, 70. bekezdések)

[102] A fogyasztót tehát a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, az szerződéskötést követően esetlegesen bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettségeket, azok keletkezésének indokait, a kötelezettségváltozás várható mechanizmusát és annak lehetséges mértékét.

Összességében elmondható, hogy az AB döntése jogelméleti érvelésemet megerősíti.

~ ~ ~

A másodfokú határozatot a bíróság 2017.04.07. napján kézbesítette részemre. Az Abtv. 30.§ (1) bekezdése által megszabott határidőben nyújtom be a panaszt. Kérem annak befogadását az Abtv. 29.§-ra figyelemmel, külön azért, mert az un. deviza alapú perek széles társadalmi érdeklődésre tartanak számot. A Kőria nem engedheti meg magának, hogy bármely jogegységi határozata Alaptörvény sértő legyen.

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

Kérem, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott jogerős ítéletet, az elsőfokú döntésre is kiterjedő hatállyal semmisítse meg.

A per alperese személyében időközben jogutódlás történt, melyet a folyó jogvitában még nem kellett értékelni. Az alperes jogutódja a [redacted]k Zrt lett.

Tagyon, 2017. június 6.

Tisztelettel:

DR. MARCZINGÓS ÜGYVÉDI IRODA
§
Dr. Marczingós László ügyvéd

Dr. Marczingós László
ügyvéd

AZ IRAT ELLENŐRZÖTT KÉSZÜLT MÁSOLATA
KÉSZÜLT MÁSOLAT

Iroda: 8272 Tagyon, Muskátli u.3.
Telefon/fax: 06(87)579013, 06(30)500-4662
E-mail: dr.marczingos@t-online.hu

ÉRK: 2017
PÉLDÁNY
MELLÉKLET
ÜGYIRATSZÁM:
UTÓIRATOK: